

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALARIN
YAKIN PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLAR İLE İLİŞKİSİ

Nazlı Ece ÇAKILKAYA

HAZİRAN 2023

ANTALYA

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALARIN
YAKIN PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLAR İLE İLİŞKİSİ

Nazlı Ece ÇAKILKAYA

HAZİRAN 2023

ANTALYA

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALARIN
YAKIN PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLAR İLE İLİŞKİSİ**

Nazlı Ece ÇAKILKAYA

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI tezi olarak !!!.../...../202....!!! tarihinde jüri tarafından (oybirliği /
oyçokluğu ile) kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Cumhur AVCİL (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan HERDİ

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yıldız BURKOVİK

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. İbrahim Sani MERT

Tez Teslim Tarihi:/..... /202....

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinde Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum ile İlişkisi” adlı bu çalışmanın hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, bu çalışmanın herhangi bir kısmının başka bir akademik çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

... / ... / ..

Nazlı Ece ÇAKILKAYA

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
ÖNSÖZ	v
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL TEMEL	3
2.1. Yakın Partner Şiddeti	3
2.1.1. Yakın Partner Şiddetinin Türleri	3
2.1.2. Yakın Partner Şiddetinin Yaygınlığı	5
2.1.3. Yakın Partner Şiddetini Ele Alan Kuramlar	6
2.1.4. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum ve İlgili Araştırmalar.....	8
2.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	10
2.2.1. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Özellikleri	11
2.2.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Kökenleri	11
2.2.3. Şema Alanları ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar.....	13
2.3. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişki	16
3. YÖNTEM.....	19
3.1. Örneklem	19
3.2. Veri Toplama Araçları.....	19
3.2.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	19
3.2.2. Demografik Bilgi Formu	19
3.2.3. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG).....	20
3.2.4. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3)	20
3.3. İşlem	21
3.4. Uygulanan Analizler.....	21
4. BULGULAR	22
4.1. Araştırma Verilerinin Dağılımına Yönelik Bulgular.....	22
4.2. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular	23

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumunun Sosyodemografik Değişkenlere ve İlişkideki Yaşantılara Göre İncelenmesi	29
4.4. Araştırmaya Yönelik Tanımlayıcı Bulgular	30
4.5. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar Arasındaki İlişkilere Bağlı Bulgular.....	32
5. TARTIŞMA	54
5.1. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumlara İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi	54
5.2. Yakın Partner Şiddeti Maruziyetine İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi.....	55
5.3. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi	56
5.4. Çalışmanın Sınırlılıkları	59
5.5. Gelecek Çalışmalar için Öneriler	60
6. SONUÇLAR	61
KAYNAKÇA	62
EKLER.....	71

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALARIN YAKIN PARTNER ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLAR İLE İLİŞKİSİ

Nazlı Ece ÇAKILKAYA

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Cumhur AVCİL

Haziran 2023; 87 sayfa

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerindeki erken dönem uyumsuz şemaların yakın partner şiddetine yönelik tutumlar ile ilişkisinin incelenmesidir. Bu amaçla, 18-26 yaş arasında olan 303 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcılara Demografik Bilgi Formu, Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3) ve Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG) uygulanmıştır. Korelasyon analizi sonuçlarına göre; zedelenmiş otonomi, kopukluk ve yüksek standartlar şema alanları ile yakın partner şiddetine yönelik tutum arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunurken zedelenmiş sınırlar ve başkası yönelimlilik alanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Regresyon analizine göre; terk edilme, duygusal yoksunluk, kusurluluk, sosyal izolasyon, bağımlılık, başarısızlık, tehditler karşısında dayanıksızlık, onay arayıcılık, karamsarlık, duyguları bastırma ve yüksek standartlar şemalarının partner şiddetine yönelik tutuma etkisini belirlemek amacıyla kurulan model varyansın %11'ini açıklamaktadır. Kadınlarda terk edilme şeması ve erkeklerde hem terk edilme hem de yüksek standartlar şemalarının üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik kabulü bağımsız olarak yordadığı bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, literatür çerçevesinde tartışılmış ve öneriler verilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Yakın Partner Şiddeti, Yakın Partner Şiddeti Kabulü, Fiziksel Şiddet, Psikolojik Şiddet, Cinsel Şiddet

JÜRİ: Dr. Öğr. Üyesi Cumhur AVCİL

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan HERDİ

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yıldız BURKOVİK

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN EARLY MALADAPTIVE SCHEMAS AND ATTITUDES TOWARDS INTIMATE PARTNER VIOLENCE IN UNIVERSITY STUDENTS

Nazlı Ece ÇAKILKAYA

MSc Thesis, Department of Psychology

Supervisor: Dr. Assistant Professor Cumhuri AVCİL

June 2023; 87 pages

The aim of this study is to examine the relationship between the attitudes towards intimate partner violence and early maladaptive schemas in university students. For this aim, data was collected by 303 participants whose ages ranged from 18 to 26. Demographic Information Form, Intimate Partner Violence Attitude Scale – Revised (IPVAS – R) and Young Schema Questionnaire Short Form-3 (YSQ-SF3) were performed to the participants. According to the results of the correlation analysis, the domains of impaired autonomy, disconnection, unrelenting standards are positively correlated with the attitudes towards intimate partner violence. However, there are no significant relationships between the domains of impaired limits and other-directedness. According to the regression analysis, the model established to determine the effects of abandonment, emotional deprivation, defectiveness, social isolation, dependency, failure, vulnerability to harm, approval seeking, pessimism, emotional inhibition and unrelenting standards schemas on attitudes towards intimate partner violence explains 11% of the variance. It was found that the abandonment schema in women and both abandonment and unrelenting standards schemas in men independently predicted the acceptance of intimate partner violence. The findings were discussed within the framework of the literature and suggestions were given.

KEYWORDS: Acceptance of Intimate Partner Violence, Early Maladaptive Schemas, Intimate Partner Violence, Physical Violence, Psychological Violence, Sexual Violence

COMMITTEE: Dr. Öğr. Üyesi Cumhuri AVCİL

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan HERDİ

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yıldız BURKOVİK

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

- N : Katılımcı sayısı
 p : Anlamlılık düzeyi
SS : Standart sapma
F : Sıklık
 \bar{x} : Ortalama
 β : Regresyon katsayısı
 α : Cronbach alfa

Kısaltmalar

- ABÜ : Antalya Bilim Üniversitesi
DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü
YİŞTÖ – GG : Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu
YŞÖ-KF3 : Young Şema Ölçeği Kısa Form-3
WHO : World Health Organization

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Verilerinin Dağılımı	22
Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Bilgileri	24
Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş ve Mevcut İlişkilerindeki Şiddet Yaşantısına Dair Bilgiler	27
Tablo 4. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	30
Tablo 5. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum, Yaş ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalara Ait Tanımlayıcı Bulgular	31
Tablo 6. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki	34
Tablo 7. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	35
Tablo 8. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Şiddet Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi	37
Tablo 9. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların İstismar Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi	38
Tablo 10. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Kontrol Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi	39
Tablo 11. Kadın Öğrencilerin Erken Dönem Uyumsuz Şemaları ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki	42
Tablo 12. Kadın Öğrencilerin Erken Dönem Uyumsuz Şemalarının Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	43
Tablo 13. Kadın Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların İstismar Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	44
Tablo 14. Kadın Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Kontrol Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi	45
Tablo 15. Erkek Öğrencilerin Erken Dönem Uyumsuz Şemaları ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki	47
Tablo 16. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	48
Tablo 17. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Şiddet Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	49
Tablo 18. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların İstismar Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi.....	50
Tablo 19. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Kontrol Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi	51
Tablo 20. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Yaş ve Cinsiyetin Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi	52

ÖNSÖZ

Öncelikle hem yüksek lisansım boyunca hem de bu zorlu tez sürecinde rehberliği ve desteği için tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Cumhur AVCİL'e sonsuz teşekkür ederim.

Öncelikle çok sabırla ve azimle bu noktaya geldiğim için kendime,

Eğitim hayatımda bu noktaya gelmemde büyük emeği olan aileme,

Varlığıyla beni güçlendiren ve mutlu eden hayat arkadaşım köpeğime,

Tez sürecimin her aşamasında yanımda olan ve zorlandığımda desteğini hep hissettiğim ve hissedeceğimi bildiğim canım arkadaşlarım Çağla Çakır'a ve Gül Selin Karagöz'e çok teşekkür ederim.

1. GİRİŞ

İnsan, yaşamının ilk dönemlerinden başlayarak diğer insanlarla birlikte olma ve iletişim kurma ihtiyacı duymaktadır. Erken dönemde ebeveynlerle kurulan ilişkilerden sonra bireyler, farklı sosyal ortamlarda yer alarak kişilerarası ilişkilerini sürdürmektedirler. İnsanların birbirleriyle iletişim kurması sonucunda ortaya çıkabilecek durumlardan bir tanesi de şiddettir. Toplumun farklı alanlarında kendini gösteren şiddet sorunu değinilmesi gereken noktalardan biridir (Mihçioğur ve Akın, 2015). Birey doğal gelişim süreci içinde yetişkinliğe geçerken yakınlık, bağlanma, güven ve sevgi ihtiyaçlarını karşılamak için yakın ilişkiler kurmaya ihtiyaç duymaktadır. Üniversite yıllarına denk gelen genç yetişkinlik dönemi, bireyin yetişkinliğe özgü rol ve sorumlulukları kazanması ve yakın ilişkilerin yoğunlaşması açısından oldukça önemli bir dönemdir (Karabacak ve Kodan Çetinkaya, 2015). Toplumun diğer alanlarında olduğu gibi ilişkiler içinde de istismar veya şiddet ortaya çıkmaktadır (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014). Yakın partner şiddeti, kişilerarası şiddetin bir alt kategorisidir (Taşkale ve Soygüt, 2016). Dünya Sağlık Örgütü (2013), yakın partner şiddetini, yakın ilişki içinde gerçekleşen fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan davranışlar olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, mevcut durumdaki ve geçmişteki eş ve partnerleri kapsamaktadır. Yakın partnerler arasında yaşanan şiddet, dünya genelinde insanları etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunu olarak göze çarpmaktadır (Ali ve Naylor, 2013). Bu şiddet türü dünyadaki tüm ülkelerde, kültürlerde, dinlerde ve sosyoekonomik gruplarda görülmektedir (Stewart ve ark., 2013).

Yakın partner şiddeti, diğer yaş gruplarıyla kıyaslandığında en yüksek olarak 18-24 yaş aralığındaki genç yetişkinlerde görülmektedir (Miller ve McCaw, 2019). Araştırmalar, üniversite öğrencilerinin ilişkilerinin yaklaşık % 30'unda fiziksel şiddet, % 50 ile % 80 aralığında psikolojik şiddet ve % 15 ile % 25'inde cinsel şiddet yaşandığını ortaya koymuştur (Nabors, 2009; Gover ve ark., 2008; Shorey ve ark., 2011). Yakın partner şiddeti mağduru olan kadın ve erkeklerin fiziksel yaralanma, korku, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu ve uyuturucu kullanımı gibi pek çok olumsuz sonuç yaşadığı bilinmektedir (Stuart ve ark., 2006; Demaris ve Kaukinen, 2005; Tussey ve ark., 2018). Bu sebeple, yaygınlığı ve olumsuz etkileri bilinen bu şiddet türü için üniversite öğrencileri bir risk grubu olarak değerlendirilmektedir (Branch ve ark., 2013).

Yakın ilişkilerde yaşanan şiddet incelendiğinde çoğu araştırmanın erken dönem çocukluk deneyimlerine ve aile ilişkilerine odaklandığı dikkat çekmektedir (Gay ve ark., 2013; Hassija ve ark., 2017; Tussey ve ark., 2018). Karmaşık bir olgu olan yakın partner şiddetini ve kişilerin buna yönelik tutumlarının nasıl oluştuğunu daha iyi anlayabilmek için kapsamlı bir model üzerinden inceleme yapmanın faydalı olacağı düşünülmüştür. Bu sebeple, Young (1990) tarafından geliştirilen Şema Terapi'nin merkezinde yer alan erken dönem uyumsuz şemaların partner şiddetine yönelik tutumları anlamaya dair bilgi sağlayacağı düşünülmüştür. Erken dönem uyumsuz şemalar, çocukluk döneminde ebeveynlerle ilişkide öğrenilen ve erken dönemde işlevsel olabilse de uzun dönemde sağlıklı olan örüntüleri ifade etmektedir (Köse-Karaca ve Gürsoy, 2019). Yaşam boyu varlığını devam ettiren şemalar, kişilerarası ilişkilerde etkisini göstermektedir. Erken dönem uyum bozucu şemalara sahip kişiler, farkında olmadan işlevsiz örüntüleri sürdürmeye ve çocukluk döneminde zarar gördükleri durumları tekrar yaşamaya yatkındırlar (Young ve ark., 2003). Kişilerin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını

şekillendiren şemalar ile yakın partner şiddetine yönelik tutumlar arasında bir ilişki olabileceği düşünülmüştür.

Mevcut çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile yakın partner şiddetine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Bu araştırmanın gençler arasında giderek artan partner şiddeti probleminin risk faktörlerini anlamak ve çözümler bulmak için literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın varsayımları:

1. Üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemalarının düzeyi ile yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
2. Üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemalarının düzeyi ile yakın partner şiddetine yönelik kabul düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

2. KAVRAMSAL TEMEL

2.1. Yakın Partner Şiddeti

Yakın partner şiddeti, romantik bir ilişkide meydana gelen saldırganlık ve kötüye kullanım olarak tanımlanıp, “yakın partner” kavramı hem mevcut hem de eski eski eş ve flört partnerlerini ifade etmektedir (CDC, 2022). Detaylıca bakıldığında bir yakın partner; bir diğeriyle yakın bir kişisel ilişkiye sahip olup duygusal bağlılık, düzenli iletişim, devam eden fiziksel temas ve cinsel davranışlar, bir çift olarak kimlik belirleme ve birbirlerinin yaşamlarına aşinalık ve bilgi sahibi olma durumlarından hepsini veya herhangi birini yaşamasıyla karakterize edilmektedir (Breiding ve ark., 2015). Bu şiddet türü, cinsel yakınlık olmasını gerektirmeksizin heteroseksüel ve homoseksüel ilişkiler içinde de gelişebilmektedir (DSÖ, 2010). Yakın partner şiddetinin tanımı resmi olan (evlilik, nişan) veya olmayan (flört) ilişkileri kapsamaktadır (Stewart ve ark., 2013).

DSÖ (2013), yakın partner şiddetini romantik bir ilişki içinde olan bireylerin deneyimlediği fiziksel, psikolojik veya cinsel zarara sebebiyet veren davranışlar olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, yakın partner şiddetini çocuk istismarı ve yaşlı istismarı gibi diğer aile içi şiddet türlerinden ayırmaktadır (Ali ve ark., 2016). Yakın ilişkilerdeki şiddet; erkeğin kadına, kadının erkeğe veya homoseksüel birlikteliklerde bir partnerin diğeriye şiddet uygulamasıyla meydana gelmektedir. Evlilik, birlikte yaşama ve flört gibi samimi ilişkilerde görülebilmektedir (Stewart ve ark., 2013). Çoğu toplum temelli çalışmada, yakın partner şiddeti araştırılırken fiziksel, cinsel, duygusal/psikolojik şiddet içeren davranışlarla ilgili bilgi toplamaya odaklanılmıştır (DSÖ, 2013).

2.1.1. Yakın Partner Şiddetinin Türleri

Yakın partner şiddeti incelendiğinde, şiddetin alt gruplarına ayrıldığı görülmektedir. Bu alt gruplar; fiziksel şiddet, cinsel şiddet, ısrarlı takip ve psikolojik saldırganlıktan (zorlayıcı taktikler dahil) oluşmaktadır (Breiding ve ark., 2015). Şiddet, alt gruplara ayrılmış olsa bile aralarında kesin çizgiler olmayıp birbirlerinin içine geçmiş durumdadır ve birinin görüldüğü durumda diğer bir şiddet türüne rastlamak muhtemeldir (Aslan ve ark., 2008). Alanyazındaki tanımlar incelendiğinde, Romantik ilişkilerde yaşanan istismarın duygusal/psikolojik, fiziksel ve cinsel olarak üç alt grubu öne çıkmaktadır (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014).

Fiziksel şiddet/istismar, literatürde en çok araştırılmış ve en saptanabilir şiddet formudur (Karakurt ve Silver, 2013). Şiddetin en belirgin formu olan fiziksel şiddet; bir kişinin potansiyel olarak zarar görmesine, yaralanmasına, sakatlanmasına veya ölümüne neden olabilecek kasti fiziksel güç kullanmak olarak tanımlanmıştır (Breiding ve ark., 2015). Vurmak, tekmelemek, dövmek, itmek, tokat atmak, saç çekmek, silah veya bıçak kullanmak, fiziksel şiddetin örnekleri olarak gösterilmekle birlikte verilen örneklerden herhangi birini yapmak için diğer insanları zorlamak da fiziksel şiddet olarak kabul edilmektedir (DSÖ, 2014; Breiding ve ark., 2015). Fiziksel şiddet ile ilgili belirtilmesi gereken önemli bir diğer nokta; şiddet eylemine bağlı ortaya çıkan yaralanma olasılığına göre fiziksel şiddetin ciddiyet seviyesi değişmekte olup hafif, orta ve şiddetli formlar

olarak birbirinden ayrılabilir (Offenhauer ve Buchalter, 2011). Orta derecede fiziksel şiddet örnekleri; tokat atmak, partnere zarar verebilecek bir şey fırlatmak veya saç çekmek olurken şiddetli formda; dövme, boğma, yakma, bir silah kullanma veya tehdit etme davranışları örnek olarak verilmektedir (DSÖ, 2010). Bunlara ek olarak; kişiyi sağlıklı şartlarda yaşamaya zorlamak, sağlık hizmetlerine ulaşmasına engel olarak zarar görmesine sebep olmak da fiziksel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir (T.C. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008). Literatür incelendiğinde, şiddet ve istismar kavramları fiziksel zarar meydana getiren durumları anlatırken benzer anlamlarda kullanılmıştır fakat duygusal/psikolojik bağlamda zarar verme, güç ve kontrol sağlama durumları için istismar kavramı daha çok tercih edilmektedir (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014).

Romantik ilişkilerde psikolojik/duygusal istismar olmadan fiziksel şiddet nadiren ortaya çıkmasına rağmen klinik ve araştırma alanlarında psikolojik istismarın daha az araştırıldığı görülmüştür (Babcock, 2008). Duygusal/psikolojik istismar, bir kişiye zihinsel veya duygusal olarak zarar vermek veya birinin üzerinde kontrol sağlamak için yapılan sözlü veya sözsüz iletişimi ifade etmektedir. Yakın partner şiddetinin önemli bir bileşeni olan psikolojik istismar, doğası gereği gizli ve manipülatiftir (Breiding ve ark., 2015). Devamlı eleştiri, lakap takma, insanlar önünde aşağılama veya küçümseme, sık sık partnerin sadakatsizliğinden şüphelenme gibi davranışlar psikolojik istismarın örnekleridir (DSÖ, 2014). Breiding ve arkadaşlarına (2015) göre, psikolojik istismarın içinde incelenen kontrolcü davranışlar; kişinin paraya, arkadaşlarına veya ulaşımına engel olmak, kişinin nerede ve kimlerle iletişimde olduğunu aşırı izleme, elektronik ortamda sosyal medya hesaplarını veya özel mesajlarını izlemek veya engellemek, istismar eden kişinin kendine zarar verme veya partnerin sevdiği birine veya eşyaya zarar verme tehdidi olabilmektedir. Psikolojik şiddet, duygusal manipülasyonu içinde barındırmakta ve çeşitli yöntemlerle partnerin özgüvenini ve bağımsızlığını zayıflatmasına sebep olmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları; kişiyi kaynaklarından, ailesinden ve arkadaşlarından izole etmek ve sürekli kişinin yargısını sorgulayarak kurbanı “deli” olduğunu düşünmesini sağlamaktır (Smith ve Donnelly, 2000). Bu istismar edici davranışlara ek olarak, ısrarlı takip (stalking) de genellikle duygusal şiddet türü içinde değerlendirilmektedir (Leen ve ark., 2013). İsrarlı takip; kişinin kendisi veya sevdiği birinin güvenliği ilgili endişe veya korku duymasına yol açan tekrarlanan ve istenmeyen ilgi ve iletişim kurma örüntüsüdür (Breiding ve ark., 2015). İsrarlı takip davranışını gerçekleştiren bir kişi diğerini evine veya iş yerine giderken takip edebilir, hediyeler yollayabilir, sosyal medya üzerinden ısrarla iletişim kurmaya çalışabilir ve çevresiyle görüşüp bilgi almaya çalışabilir (Kaplan, 2020).

Yakın partner şiddetinin bir diğer alt grubu olan cinsel şiddet; partnerin rızası olmadan veya rıza verebilecek ya da reddedebilecek durumda olmayan diğerine karşı gerçekleştirdiği tamamlanmış ya da tamamlanmamış cinsel bir eylem olarak tanımlanmaktadır (Breiding ve ark., 2015). Partnerin rıza verebilecek veya reddedebilecek durumda olmaması bir hastalıktan, alkol ve uyuşturucu kullanımından, korku veya baskıdan kaynaklanabilir (Smith ve Donnelly, 2000; Leen ve ark., 2013). Ayrıca, cinsel şiddet yaşanması için cinsel birleşme olması gerekmeyip partnerin rızası dışında gerçekleşen her çeşit cinsel eylem (dokunmak, öpmek vb.) cinsel şiddet kategorisine alınmaktadır. Bunlara ek olarak; partnerin doğum kontrolü yöntemleri olmadan cinsel birlikliliğe zorlanması da cinsel şiddet olarak kabul edilmektedir (DSÖ, 2014; Smith ve Donnelly, 2000).

2.1.2. Yakın Partner Şiddetinin Yaygınlığı

Literatür incelendiğinde, yakın ilişkilerdeki şiddetin mağduru çoğunlukla kadınlar olmasına rağmen erkekler de potansiyel mağdurlar olarak görülebilmektedir. ABD Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezi'nin (2017), Ulusal Yakın Partner ve Cinsel Şiddet Anketi'nin sonuçlarına göre; yaklaşık olarak 4 kadından 1'i ve 7 erkekten 1'i yaşamları boyunca yakın bir partnerden ciddi derecede fiziksel şiddet (tekme, dövme, boğma, silahla kullanma) görmektedir (CDC, 2017). Buna ek olarak, kadınların % 16'sı ve erkeklerin % 7'si cinsel şiddete (tecavüz, zorlama veya istenmeyen cinsel temas dahil), kadınların (% 47) ve erkeklerin (% 47) yaklaşık yarısı ise (aşağılayıcı ve kontrolcü davranışlar) psikolojik şiddete maruz kalmaktadır.

Yakın partner şiddeti, erkekler tarafından olduğu kadar kadınlar tarafından da uygulanabilmektedir (Capaldi ve ark.,2007; Brown, 2004; Archer, 2000). Ancak şiddet mağduru kadın sayısının daha fazla olması, daha ağır yaralanmalar ve ölümler yaşanmasından dolayı araştırmalar daha çok erkeğin kadına uyguladığı şiddete odaklanmıştır (Holtzworth-Munroe, 2005). Kolbe ve Büttner (2020) aile içi şiddet ile ilgili literatürü incelediğinde, erkeğe yönelik fiziksel şiddetin % 3,4 ile % 20,3 arasında yaygınlığa sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (2006) aile içi şiddet üzerine yaptığı kapsamlı çalışmada; 10 ülkeden 24.000 kadının % 15 ile % 71 arasında değişen oranda partnerlerinden fiziksel ve cinsel şiddet gördüğü doğrulanmıştır (Garcia-Moreno ve ark., 2006). Diğer yandan, Archer (2000) meta-analiz incelemesinde, kadınların erkeklere kıyasla en azından bir fiziksel şiddet eyleminde bulunma olasılığının daha yüksek olduğunu ve bunu erkeklerden daha sık yaptıkları sonucuna varmıştır. Benzer olarak, Anderson (2002), evli çiftlerle yürüttüğü çalışmasında, çiftlerin % 10'unun geçen sene içerisinde birbirlerine karşılıklı şiddet uyguladığını, erkeklerin %1'inin ve kadınların %2'sinin ilişkide tek taraflı şiddet gösterdiği sonucuna varmıştır.

Coker ve arkadaşları (2002) yakın partner şiddetini inceledikleri araştırmada; kadınların erkeklere kıyasla güç ve kontrol davranışlarına, cinsel ve fiziksel şiddete maruz kalma ihtimalinin fazla olduğunu, 6.790 kadının % 28.9'unun ve 7.122 erkeğin % 22.9'unun yaşamlarının bir noktasında psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet yaşadığı bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinde yaşadığı şiddet çok yaygın bir sorun olarak dikkat çekmektedir (Nabors, 2009). Bu sebeple, son araştırmalar risk grubu olarak değerlendirilen üniversite öğrencilerinin okul döneminde yaşadıkları yakın ilişkilere odaklanmıştır (Branch ve ark., 2013). Özellikle üniversite öğrencileri, okul yılları içinde çok yüksek düzeyde yakın partner şiddeti yaşamaktadırlar (Bryant ve Spencer, 2003; Makepeace,1981, 1986; Straus, 2004). Bu alanda yapılan pek çok araştırmada; üniversite öğrencilerinin ilişkilerinin yaklaşık % 30'unda fiziksel şiddet, % 50 ile % 80 aralığında psikolojik şiddet ve % 15 ile % 25'inde cinsel şiddet yaşandığı ortaya konmuştur (Nabors, 2009; Gover ve ark.2008; Shorey ve ark., 2011). Straus (2004), 16 ülkedeki 31 üniversiteden öğrencilerle yürüttüğü çalışmasında, öğrencilerin % 29'unun partnerlerine son bir sene içinde fiziksel şiddet uyguladığını ve bu yüksek fiziksel şiddet oranının kadın ve erkek için tüm ülkelerde benzerlik taşıdığını bulmuştur Üniversite öğrencileriyle

yapılan başka bir çalışmada, öğrencilerin %30'u partnerlerine fiziksel şiddet uyguladığını rapor ederken %23'ü duygusal şiddet uyguladığını belirtmiştir (Bryant ve Spencer, 2003). Harned (2002), kadın üniversite öğrencilerinin %82'sinin ve erkek öğrencilerin %87'sinin psikolojik şiddete, kadınların %39'unun ve erkeklerin %30'unun cinsel şiddete ve kadınların %22'sinin ve erkeklerin %21'inin partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldığını ortaya koymuştur.

Murray ve Kardatzke (2007), üniversite öğrencilerinin flört ilişkilerindeki şiddeti araştıran çalışmaları inceleyerek; yaklaşık 3 kadından birinin ve 10 erkekten birinin cinsel şiddet mağduru olabileceğini ve psikolojik şiddetin, fiziksel ve cinsel şiddete kıyasla çok daha yaygın olduğunu öne sürmüştür. Toplu ve Hatipoğlu-Sümer'in (2011) Türkiye'deki üniversite öğrencileriyle yürüttüğü çalışmaya göre; şiddete maruz kalma ve uygulama oranları kadın ve erkek için oldukça benzer bulunup 640 öğrencinin yaklaşık %25'i psikolojik, %6'sı cinsel ve %10'u fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Akış ve arkadaşları (2019) da üniversite öğrencilerinde en sık karşılaşılan şiddet türünün psikolojik şiddet olduğunu ve şiddete maruz kalma açısından kadınlar ve erkekler arasında fark bulunmadığını belirtmiştir. Diğer araştırmalarla tutarlı olarak Selçuk ve arkadaşları (2018) da üniversite öğrencilerinde yürüttükleri araştırmada, öğrencilerin %39,5'u psikolojik şiddete, %8,5'u fiziksel şiddete ve %3,9'u şu an devam eden ilişkisinde şiddete maruz kalmaktadır.

Literatür incelendiğinde, genel olarak yakın partner şiddetinin dünyada ve ülkemizde yaygın olduğu görülmekte ve hem kadın hem de erkek üniversite öğrencilerinin de bu şiddet türü için risk grubu oluşturduğu farklı çalışmalarla birbirini desteklemektedir.

2.1.3. Yakın Partner Şiddetini Ele Alan Kuramlar

Bu bölümde, ana hatlarıyla açıklanmış olan yakın partner şiddeti olgusunun daha iyi anlaşılabilmesini sağlayan ve bu çalışma ile ilgili bulunmuş bazı kuramlara yer verilmiştir. Bu kuramlar; Sosyal Öğrenme Kuramı, Feminist Kuram ve Bağlanma Kuramı'dır.

Sosyal Öğrenme Kuramı, davranışların sosyal ortamda başkalarının davranışlarının gözlemlenmesi ve taklit edilmesi yoluyla öğrenildiğini savunmaktadır (Bandura, 1973, 1977). Bu teorinin temel noktalarından biri, erken ebeveyn etkileşiminin çocukların çeşitli davranışları öğrendiği en önemli modeli oluşturduğudur (Shorey ve ark.,2008). Sosyal öğrenme kuramcıları, yakın partner şiddetinin öncelikli olarak çocukluk döneminde ebeveynleri modelleme yoluyla öğrenildiğini varsayımlardır (Bandura, 1973, 1977). Bu kuram üzerinden incelendiğinde, yakın partner şiddeti çocukluğun ilk yıllarında, özellikle ev ortamında, öğrenilip ve şekillenmektedir (Anderson ve Kras, 2007). Lewis ve Fremouw (2001), şiddetin kuşaklar arası aktarılan ve öğrenilen bir davranış olduğunu ve çocukluğunda evde şiddete tanık olan veya maruz kalan çocukların ileride partnerine şiddet uygulayan veya şiddeti kabul eden bireyler olacağını belirtmiştir. Benzer olarak, saldırganlığa yönelik kabullenici bir tutum sergilenmesi romantik ilişkilerde şiddetin uygulanmasıyla ilişkilendirilmiştir (Luthra ve Gidycz, 2006). Ailelerinde şiddete maruz kalan çocuklar, özellikle gözlemledikleri şiddet davranışının olumlu sonuçlarını (boyun eğme) görmüşlerse ilerideki yaşantılarında bunu

taklit edebilmektedirler (Tussey ve ark., 2018). Buna karşın Shorey ve arkadaşları (2008), çocukluk döneminde şiddete tanık olmanın flört eden kişiler arasındaki şiddeti açıklamakta yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal Öğrenme Kuramı, yakın partner şiddeti için mantıklı bir açıklama sunmasına rağmen pek çok şiddet mağduru ve şiddet uygulayan kişinin geçmişte hiç şiddet yaşantısı olmamasını veya geçmişte şiddet mağduru ya da tanığı olan kişilerin istismarcı ilişkilerde bulunmamasının nedenlerini açıklayamamasıyla eleştirilmektedir (Bell ve Naugle, 2008). Özetle; Sosyal Öğrenme Kuramı yakın partner şiddetini açıklamak için en iyi ve mantıklı modellerden biri olarak literatürde yerini almaktadır fakat çocukluk yaşantısıyla ilişkilerdeki şiddeti açıklamak için daha kapsamlı bir modelin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

En bilinen ve en eski yaklaşımlardan biri olan *Feminist Kuram*; yakın ilişkilerde oluşan şiddeti, bu ilişkilerin geliştiği sosyokültürel bağlamı inceleyerek açıklamaktadır (Bell ve Naugle, 2008). Feminist bakış açısı, yakın partner şiddetini açıklarken bir toplumun yapısına, güç ve kontrol dinamiklerine yoğunlaşmaktadır (Giordono ve ark., 2010). Ataerkil toplumsal yapı ve buna bağlı olarak gelişen cinsiyetçilik ve kadın eşitsizliği yakın partner şiddetinin ana nedenleri olarak görülmektedir (Bell ve Naugle, 2008). Ataerkil bir toplumda, kadın ve erkek ilişkilerinde açık bir güç eşitsizliği olmakla birlikte erkek egemenliğinin desteklendiği ve erkeklerin kadınları kontrol etme yolu olarak şiddete başvurdukları belirtilmiştir (O'Keefe ve Treister, 1998). Bu yaklaşıma göre, kişilerarası şiddet; erkek egemenliğinden ve kadına boyun eğdirmeye dayalı bu güç yapısından kaynaklanmakta ve oluşan güç eşitsizliği romantik ilişkilerde de şiddetin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Shorey ve ark., 2008). Kuramın odak noktası erkeğin gösterdiği şiddet olsa da kadınların da şiddet uyguladığı kabul edilmektedir. Ancak erkek şiddetinden farklı olarak, kadınların uyguladığı şiddetin kendini savunma amacıyla ortaya çıktığı ve herhangi bir yaralamaya veya korkuya sebep olmadığı vurgulanmaktadır (Wekerle, 1999). Stuart ve arkadaşlarının (2006) kadınların partnerlerine şiddet uygulama nedenlerini incelediği araştırmanın sonuçlarına göre; en yaygın sebebin kendini savunma olmadığı ve kadınların öfkeyi ifade etmenin bir yolu olarak şiddet göstermesi gibi duygu düzenlemedeki zorluklarının şiddetin nedenlerinden olduğu bulunmuştur. Feminist teori ile çelişen karışık bulgular olması nedeniyle, bu kuramın ilişkilerdeki şiddeti açıklamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Shorey ve ark., 2008).

Bağlanma Kuramı, çocukların erken dönemde birincil bakıcılarla yaşadıkları deneyime bağlı olarak ilişkilerin ilk örneklerini veya zihinsel temsillerini oluşturdukları öne sürülmektedir (Bowlby, 1969, 1972, 1980, aktaran Shorey ve ark., 2008). Bu ilk örnekler, zamanla tutarlı hale gelerek gelecekteki ilişkiler için bir şablon görevi görmektedir (Wekerle, 1999 ve Shorey ve ark., 2008). Bireylerin gelecekteki romantik ilişkilerindeki partnerlerini bu şablona göre seçme eğiliminde olduğu tahmin edilmektedir (Waters ve ark., 1993). Hazan ve Shaver (1987), sağlıklı romantik ilişkilerin tutarlı ve duyarlı bakım verme ile oluşan güvenli bağlanma sonucu ortaya çıktığını; sağlıklı romantik ilişkilerin ise isteksiz, tutarsız ve tepkisiz çocuk yetiştirme sebebiyle oluşan güvensiz bağlanmadan kaynaklandığını iddia etmektedir. Güvensiz bağlanma, kaçınan ve kaygılı olarak iki alt kategoriye ayrılmakta olup özellikle kaygılı bağlanma ile flört şiddeti arasında pozitif bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir (Lee ve ark., 2013; Tussey ve ark., 2018). Henderson ve arkadaşlarının (2005) yaptığı benzer bir çalışmada, kadın-erkek fark etmeksizin kaygılı bağlanan bireylerin psikolojik ve fiziksel şiddete hem maruz kalması hem de uygulaması açısından bir bağlantı olduğu bulunmuştur.

Bu kurama göre; sert ebeveynlik veya yakın, güvenilir ebeveyn-çocuk ilişkisinin yokluğu ile geçen çocukluk döneminin, yakın partnerlere karşı şiddet uygulama riskini arttıran kıskanç ve güvensiz bir ilişki tipine neden olduğu ileri sürülmektedir (Simons ve ark., 2008). Bu alanda yapılan araştırmalarda, bağlanma stillerinin ilişki kalitesiyle ilişkili olduğunu ve partnerlerin ikisinin de güvenli bağlandığı ilişkilerde daha yüksek işlevsellik tespit edilmiştir (Park, 2015). Hazan ve Shaver (1987), yetişkinlerin ilişkileri üzerine yaptıkları bir araştırmada; güvensiz bağlanma stili olan kişilerin en belirgin romantik ilişki deneyimlerini kıskanç ve duygusal olarak değişken olarak tanımladıklarını, güvenli bağlanma stili olan bireylerin ise güvenli, arkadaşça ve sevgi dolu özellikler tanımlayarak daha uzun süreli ilişkiler yaşadıklarını bulmuşlardır. Bağlanma kuramı, güvensiz bağlanma stillerindeki yakın partner şiddetini mantıklı bir şekilde açıklamaktadır fakat güvenli bağlanan bireylerin ilişkilerinde şiddet uygulamasını ve saldırganlığı kullanmasını destekleyen tutumlarını açıklamakta zorluk çekmektedir (Schwartz ve ark., 2006).

2.1.4. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum ve İlgili Araştırmalar

Çalışmanın önceki bölümlerinde yakın partner şiddetinin tanımına, türlerine, kuramsal bilgilere ve yaygınlığına dair bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümde; yakın partner şiddetine yönelik tutumlar ve bu konu ile ilgili yapılmış araştırmalar anlatılacaktır.

Tutum; bireyin kendisine veya çevresindeki bir nesne, toplumsal konu ya da olaya karşı bilgi, deneyim, duygu ve güdülerine göre oluşan davranışa geçme öncesinde aldığı tavır veya ortaya koyduğu duruş olarak tanımlanmaktadır (Inceoğlu, 2010). Belli değerlendirme süreçlerine göre oluşan tutum, kişinin bilgisinin, duygularının, deneyimlerinin ve güdülerinin değişmesine göre zaman içinde değişebilmektedir. Önyargı ve yanlış bilgiler sebebiyle oluşan bir tutum, doğru ve yeterli bilgiye erişilmesiyle birlikte zamanla değişebilmektedir.

Kişinin davranışa geçmeden önce, bir konuya karşı ön eğilimi olması sebebiyle yakın partner şiddeti ve insanların buna yönelik tutumları, bu şiddet türünü anlamak ve müdahale programlarını oluşturmak için birlikte değerlendirilmesi gereken kavramlardır.

Tutumlar, özellikle yakın partner şiddeti için önemlidir çünkü şiddetin uygulanmasını ve kabulünü öngörebilmektedir (Smith ve ark., 2005). Alan yazın incelendiğinde, yakın ilişkilerde şiddetin kullanımına yönelik tutumlar ile yakın partner şiddetinin uygulanması ve maruz kalınması arasında önemli bir ilişki olduğu düşünülmektedir (Capaldi ark., 2012; Flood ve Pease, 2009). İlişkilerdeki şiddete yönelik kabullenici tutumlar, üniversite öğrencilerinin saldırganlık gösterme riskini arttıracak önemli bir faktördür (Toplu-Demirtaş, 2015). Literatürde yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin yaygınlığını araştıran pek çok çalışma olmasına rağmen öğrencilerin şiddete karşı olan tutumlarını inceleyen az sayıda araştırma mevcuttur (Smith ve ark., 2005).

Türk ve Tekin'in (2018) çalışmasına göre; üniversite öğrencilerinde şiddete yönelik kabullenici tutum düzeyleri ile cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve erkeklerin kabul düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Ayrıca, cinsiyetçi tutumları onaylayan bireylerin yakın partner şiddetine yönelik tutumlarının daha kabullenici olduğu bulunmuştur (Glick ve ark., 2002; Overall ve ark., 2011). Bununla ilgili olarak Herrero ve arkadaşları (2016), 51 ülkeden 72.730 katılımcı ile kapsamlı bir çalışma yürüterek cinsiyetçilik ve sosyal ilişkilerdeki genel şiddetin kabul edilebilirliği ile partner şiddetinin kabul edilebilirliği arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır.

Yakın partner şiddetine yönelik tutum ile ilgili literatüre bakıldığında; sosyodemografik özellikler, aile, çevre ve toplumsal etkilerin şiddetin kabulü ile ilişkili olduğu görülmektedir (Waltermaurer, 2012). Kadın olmak, yüksek bir eğitim geçmişine sahip olmak, aileye önem vermek ve sağlık, eğitim ve refah açısından daha gelişmiş ülkelere gelmek gibi faktörlerin partner şiddetine yönelik düşük kabul seviyeleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Herrero ve ark., 2016). Simon ve arkadaşları (2001), 35 yaşından küçük erkeklerin, düşük eğitim düzeyinin, düşük gelirin ve geçen sene içinde şiddete maruz kalmış kişilerin diğerlerine göre şiddeti kabul düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Aynı çalışmada, katılımcıların kadınların erkeklere vurmasına karşı daha kabullenici olduğu ve erkeklerin kadınlara vurmasındansa kadınların erkeklere vurması sorulduğu zaman şiddete yönelik toleranslarının daha fazla olduğu görülmüştür.

Bu çalışmalara benzer olarak Robertson ve Murachver (2009), erkeklere kıyasla kadınlar tarafından uygulanan şiddete yönelik daha yüksek kabul düzeyi görülmekte ve şiddeti uygulayan veya mağduru olan kişilerin bu tür şiddete karşı en hoşgörülü yaklaşanlar olduğu tespit etmiştir. Birbiriyle benzer sonuçlar ortaya koyan çalışmalara rağmen alandaki farklı araştırmaların hepsinde aynı sonuçlar alınmamıştır. Örneğin; Carlson ve Worden'in (2005) çalışmasında cinsiyet, yaş, sosyoekonomik durum ile partner şiddetine yönelik tutum arasında güçlü bir ilişki bulunmamıştır. Selçuk ve arkadaşları (2018), üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları ile şiddet maruziyetini değerlendirdikleri çalışmada, erkeğin ilişkide uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddeti kabul eden kişilerin mevcut ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Yumuşak (2013), 1171 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada; cinsiyet, ilişki durumu, şiddet uygulama ve başvurma gibi değişkenler ile öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarında farklılık gözlemlenmiştir. Sonuçlara göre; kız öğrencilerin erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete karşı kabul düzeyi daha düşük, ilişkilerinde şiddete maruz kalan öğrencilerin kalmayanlara göre şiddet kabul düzeyi daha yüksek, ilişkilerinde şiddet uygulayan öğrencilerin uygulamayanlara göre kabul düzeyi daha yüksek ve kız öğrencilerin kadınların ilişkide uyguladığı psikolojik şiddete karşı kabulü erkeklerinkinden daha yüksek bulunmuştur.

Literatürde, çocukken aile içi şiddete maruz kalmış veya tanık olmuş kişilerin, gelecekteki yetişkin romantik ilişkilerinde şiddete yönelik tutumunu inceleyen araştırmalar yapılmıştır (Reitzel-Jaffe ve Wolfe, 2001; Copp ve ark., 2016). Cappell ve Heiner (1990), ailesinde eş şiddeti tanığı olan ve şiddete maruz kalan kişilerin gelecekte şiddet içeren ilişkilerde olma olasılığının arttığını bulmuşlardır. Fiziksel şiddete yönelik tutuma kıyasla psikolojik şiddete yönelik tutum, daha az araştırılmış bir alandır. Psikolojik şiddetle ilgili olarak Aloia ve Solomon (2013), 87 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada; çocuklukta sözel saldırganlığa maruz kalmanın yetişkin romantik ilişkilerinde sözel saldırganlığa yönelik tutum ile ilişkisini değerlendirerek aile öyküsünde sözel saldırganlık olmasının romantik ilişkide buna yönelik kabulün artması ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Özdere (2019), üniversite öğrencilerinin flört şiddetine

yönelik tutumları incelediği araştırmada; kadın öğrencilerin erkeğin uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik kabulü daha düşük ve erkek öğrencilerin erkeğin uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik kabulü daha yüksek olarak bulunmuştur. Ayrıca, aile içinde şiddete tanık olan, evde ve okulda şiddete maruz kalan bireylerin ilişkilerinde şiddeti uygulama ve maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Literatür incelendiğinde, yakın partner şiddetine yönelik tutumların önemi görülmektedir. Tutumlar, gerçek davranışların tahmin edilmesinde ve bu davranışların kabulünde önemli rol oynamaktadırlar (Fincham ve ark.,2008). Bu çalışmanın konusu özelinde ele alındığında, tutumun yeterli bilgilendirme ve farkındalık yoluyla değişebilmesi yakın partner şiddetine yönelik olumlu veya kabullenici tutumların da değişebileceği ve buna yönelik önleme programlarının oluşturulabileceğini göstermek açısından önemlidir.

2.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar

Alford ve Beck (1997), anlam oluşturan bazı yapıların, bir diğer deyişle şemaların, psikopatolojinin merkezinde yer aldığını öne sürmüşlerdir. Kişiler kendileri, çevre ve gelecekle ilgili uyumsuz şemalara sahip olabilmektedirler. Şemalar bilişsel ifadelerin, ağların ve bağlantıların kalıcı temsilleridir (Aktaran Dowd ve ark., 2010). Şemalar psikolojik sistemleri olduğu gibi davranışsal, duygusal, dikkat ve hafıza süreçlerini de kontrol edip yönlendirmekte ve çoğunlukla bilişsel çarpıtmalar içermektedir. Bireylerin öğrenme ve gelişim sürecinde, belirli çarpıtmalara daha yatkın veya daha savunmasız hale gelmesi ve çevresel stres faktörlerinin de etkisiyle bu savunmasızlıklar etkinleşmekte ve psikopatolojiyi oluşturmaktadır. Aaron Beck'in (1967) kurucusu olduğu Bilişsel Terapi'ye göre, depresyon incelenirken belirtilen şema kavramı, depresyonun anlaşılmasına büyük yardımı olan bilişsel bir yapı olarak dikkatleri çekmiştir. Ortaya çıkışından bu zamana kadar şemalar, diğer bozuklukları anlamak için de önemli bir yapı olarak kabul edilmiştir. Bilişsel Terapi; otomatik düşüncelerin, bilişsel çarpıtmaların ve şemaları temel alarak oluşturulmuştur.

Bu terapi yönteminin kısa dönemdeki faydası biliniyor olsa da bazen danışanlara bu terapi türünün yeterli gelmediği ve tam olarak yararlanamadığı dikkat çekmiştir. Daha derin bir bakış ve daha kalıcı çözümler sunmak amacıyla Bilişsel Terapi geliştirilerek, Şema Terapi ortaya çıkmıştır (Bricker ve Young, 2012). Şema Terapi, ömür boyu devam eden karakterolojik temaların olduğu pek çok Eksen I ve Eksen II bozukluğunda kullanılmaya uygundur. Bu modelde, danışanın kişilerarası ilişkileri dikkate alınarak çocukluktan günümüze kadar olan şemaları izlenir. Young ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen Şema Terapi'nin merkezinde yer alan, yaşamın erken dönemlerinde geliştirilen 18 erken dönem uyumsuz şema tanımlanmıştır. Yapılan araştırmalar doğrultusunda Şema Terapi, özellikle kişilik bozukluklarında erken dönem uyumsuz şemaları azaltma konusunda etkili bulunmuştur (Taylor ve ark., 2016; Giesen-Bloo ve ark., 2006; Bakos ve ark., 2015). Sonraki bölümlerde erken dönem uyumsuz şemaların özellikleri, kökenleri ve sınıflandırması ile ilgili bilgi verilecektir.

2.2.1. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Özellikleri

Young (1990,1999), özellikle toksik çocukluk deneyimleri dolayısıyla ortaya çıkan erken dönem uyum bozucu şemaların kişilik bozukluklarının, kronik Eksen I bozukluklarının ve hafif karakterolojik problemlerin temeli olabileceğini öne sürmüştür ve bu şemaların tanımını yapmıştır. Erken dönem uyumsuz şemalar; kişinin kendisi ve başkalarıyla ilgili anıları, duygular, bilişler ve bedensel duyumlardan oluşan yaşam boyu tekrar eden geniş ve yaygın tema veya örüntülerdir. Bu şemalar, genellikle çocukluk ve ergenlik döneminde gelişip bireylerin çevresine uyum sağlaması açısından işlevseldir fakat şemalar değişime karşı çok dirençli olduğu için gelecekte kişiler için uyumsuz hale gelebilmektedirler (Bricker ve Young, 2012; Young ve ark., 2003). Kısaca, gelişimin erken dönemlerinde oluşan ve yaşam boyunca tekrarlanan yıkıcı duygusal ve bilişsel örüntüler olarak tanımlanabilmektedir.

Erken dönem uyumsuz şemalar, bireylerin çocukluğunda ve ergenliğinde geliştirmeye başladığı gerçekliğe dayalı temsillerdir. Çocukluktan gelip yaşam boyunca devam ettikleri için, acı çekmeye neden olmalarına rağmen bireyin bildiği, rahat olduğu ve tanıdık hissettiği örüntülerdir. Bu sebeple, kişiler şemalarını tetikleyen olaylara yatkınlık duymakta ve çocuklukta zarar gördükleri durumların yetişkin yaşamlarında da bilmeden yeniden canlanmasına neden olmaktadır. Artık öncül gerçeklik haline gelen bu şemaların, değiştirilmesinin zor olmasının bir sebebi de bu olmaktadır. Kişiler diğer insanlarla bağlantılar kurarken, düşünürken ve hissederken şemalar başrolde oynamaktadır. Örneğin; erken dönemde terk edilen veya ihmal edilen bir çocuk, yetişkinliğinde benzer olarak algıladığı bir yaşam olayı tarafından tetiklenebilmekte ve negatif duygular hissedebilmektedir. Aktif hale gelen şemalar ve kişilerin onlarla başa çıkabilmek için kullandıkları uyumsuz biçimler; depresyon, anksiyete ve madde kullanımı gibi kronik Eksen I bozukluklarına neden olmaktadır (Young ve ark., 2003).

Şemaların özellikleri ile ilgili bir önemli nokta ise; tüm şemaların çocukluk travmalarından ve kötü muameleden dolayı ortaya çıkmamalarıdır. Örneğin; çocukluk travması öyküsü olmadan, çocukluğu boyunca aşırı korunmuş bireyler de Bağımlılık/Yetersizlik şeması geliştirebilmektedir. Burada önemli olan nokta; kişinin düzenli bir şekilde yaşadığı tekrarlanmış zarar verici deneyimlerin, yıkıcı olan şemaların oluşmasına neden olabilmesidir. Şemalar, birbirinden farklı şiddette ve kalıcılıkta olabilmektedirler. Bir şemanın şiddeti ne kadar yüksekse, onu aktive edecek durumlar da bununla bağlantılı olarak o kadar fazla olmaktadır. Örnek olarak; erken dönemden beri ebeveynlerinin her ikisinden sık sık eleştiri alan bir kişinin, yaşamının daha geç döneminde bir ebeveyninden daha hafif eleştiri alan kişiye göre Kusurluluk şemasının tetiklenmesi çok daha olasıdır. Ayrıca, bir şema ne kadar şiddetli ise tetiklendiği zaman kişinin hissettiği duygular da o kadar yoğun ve uzun olmaktadır (Young ve ark., 2003).

2.2.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Kökenleri

Young ve arkadaşları (2003), çekirdek duygusal gereksinimleri, erken dönem yaşam deneyimlerini ve duygusal mizacı şemanın kökenleri olarak belirlemişlerdir (Young ve ark., 2003).

Çekirdek Duygusal Gereksinimler: Evrensel olarak, insanların beş temel duygusal ihtiyacı olduğu kabul edilmektedir. Bu ihtiyaçlar:

- Başkalarına güvenli bağlanma
- Kimlik algısı, yeterlik ve özerklik
- İhtiyaçları ve duyguları ifade etmede özgürlük
- Kendiliğindenlik ve oyun
- Öz denetim ve makul sınırlar

İhtiyaçların düzeyi kişiden kişiye değişiklik gösterebilmektedir. Çekirdek duygusal ihtiyaçlarını uyumlayıcı bir şekilde giderebilen birey, psikolojik olarak sağlıklıdır. Bireyin doğuştan gelen mizacı ve erken dönemdeki çevresinin etkileşimi, bu ihtiyaçların engellenmesine sebep olduğunda uyum bozucu şemalar oluşmaktadır (Young ve ark., 2003).

Erken Dönem Yaşam Deneyimleri: Erken dönem uyumsuz şemaların kökenini toksik çocukluk deneyimleri oluşturmaktadır. Güçlü ve erken dönemde gelişen temalar, çekirdek aile ortamında ortaya çıkmaktadır. Ailedeki dinamikler, çoğunlukla çocuğun erken dönem dünyasının dinamikleridir. Kişilerin yetişkin iken şemaları aktif duruma geldiğinde, genellikle bu çocukluktan gelen ve özellikle bir ebeveynle ilgili bir durumdur. Okul, arkadaşlar ve gruplar gibi diğer etkenlerin önem kazanmasıyla, sonraki dönemde de şemalar gelişebilmekle birlikte yine de genelde çok güçlü ve yaygın hale gelmemektedirler. Şemaları yaratan dört çeşit erken dönem yaşam deneyimi bulunmaktadır. İlk olarak *ihitiyaçların toksik engellenişi*; çocuğun tutarlılık, anlayış ve sevgi gibi önemli şeylerden çok az deneyimlemesiyle meydana gelerek Duygusal Yoksunluk veya Terk Edilme gibi şemalar gelişebilmektedir. İkincisi ise *örselenme* ya da kurban *edilmedi*r. Zarar gören ve kurban olan çocuk, Güvensizlik/Kötüye Kullanılma, Zararlara Karşı Dayanıksızlık veya Kusurluluk/Utanç şemaları ortaya çıkabilmektedir. Üçüncü tür olan *iyi olan şeyden çok fazla deneyimleme*; çocuk, sağlıklı olan ölçüden çok daha fazlasını ebeveynlerinden almaktadır. Bu deneyim şeklinde, çocuk şımartılarak büyütülüp nadiren kötü muameleye uğramaktadır ve Bağımlılık/Yetersizlik veya Haklılık/Üstünlük şemaları oluşabilmektedir. Özerklik ve gerçekçi sınırlar ile ilgili çekirdek ihtiyaçlar karşılanmadığı için aileler, çocuğun yaşamına çok fazla müdahale edebilmekte ve koruyabilmektedir. Dördüncü yaşam deneyimi olan *seçici içselleştirme* veya *önemli ötekilerle özdeşleşme*; çocuğun ailesinin duygularını, düşüncelerini, deneyimlerini ve davranışlarını seçici bir şekilde içselleştirmesi ve özdeşim kurmasıdır. Örneğin; çocukluk istismarı yaşamış olan iki kişiden biri şiddet uygulayan ebeveyninin kurbanı olma duygusunu deneyimleyebilir fakat bunu içselleştirmezken, diğer çocuk ebeveyni ile özdeşleşerek saldırgan davranışları benimseyip uygulayabilmektedir. Özetle, çocuklar önem verdikleri kişilerin belli özellikleriyle seçici olarak içselleştirme ve özdeşleşme yaşamaktadırlar (Young ve ark., 2003).

Duygusal Mizaç: Her çocuğun doğuştan getirdiği kendine has, farklı bir kişiliğe ve mizaca sahip olmasının, erken dönem uyumsuz şemaların oluşmasında büyük payı vardır. Duygusal mizaçlar, büyük oranda doğuştan gelmektedir ve değiştirilemez olarak kabul edilmektedir. Kaygılı, sakin, utangaç, sokulgan, pasif, agresif, sinirli ve keyifli gibi pek çok özelliğin karışımından oluşabilmektedir. Farklı mizaçlara sahip olan çocuklar, farklı deneyimlere maruz kalmaktadır. Örnek olarak, saldırgan bir mizaca sahip olan çocuğun daha pasif mizacı olana göre kötü muamele görme riski daha yüksektir. Yine

farklı mizaçları sebebiyle, aynı ebeveyn davranışına maruz kalan iki çocuk farklı şekillerde tepkiler gösterebilmektedir (Young ve ark., 2003).

2.2.3. Şema Alanları ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar

Bu bölümde, Young ve arkadaşları'nın (2003), giderilmemiş duygusal ihtiyaçlara göre oluşturduğu 5 genel kategori içinde 18 erken dönem uyumsuz şema incelenecektir.

1. Kopukluk ve Reddedilme

Bu şema alanına sahip olan kişiler; güvenlik, korunma, empati, duyguların paylaşılması, saygı ve kabul edilme gibi önemli ihtiyaçlarının karşılanmayacağına inanmaktadır. Bu bireylerin aile ortamındaki ilişkiler kopuk, reddedici, soğuk, şiddetli tartışmalar yaşanan veya istismarcı özellikler göstermektedir. Kopukluk ve Reddedilme alanına ait 5 şema bulunmaktadır:

Terk Edilme/İstikrarsızlık: Bireylerin önemli ötekiler ile ilişkilerinde algıladığı istikrarsızlık başroldedir. Bu şemaya sahip olanlar, yaşamlarında önem verdikleri kişilerin belirsiz olduğu, dengesizce davrandığı, yakında ölecekleri veya daha iyi birisi için kendilerini terk edeceği algısına sahip olup ihtiyaçları olan destek, temas, güç ya da korunmayı almaya devam edemeyeceklerine inanmaktadırlar.

Güvensizlik/Kötüye Kullanılma: Bireyler, başkalarının kendilerine zarar vereceği inancına sahiptir. Diğer insanların onlara zarar vermesini, istismar etmesini, aldatmasını veya yalan söylemesini beklemektedirler. Bu zararın kasıtlı yapılan hareketler veya haksızlığın ve aşırı ihmalin sonucunda gerçekleşebileceğini düşünmektedirler.

Duygusal Yoksunluk: Birey, normal seviyedeki duygusal destek ihtiyacının başkaları tarafından karşılanamayacağına inanmaktadır. Bu yoksunluğun; ilgi yoksunluğu, empati yoksunluğu veya korunma yoksunluğu olarak üç ana şekli vardır. İlgi yoksunluğu; şefkatin, sıcaklığın, ilginin veya arkadaşlığın yokluğunu göstermektedir. Empati yoksunluğu; kişinin kendisini açması, başkalarıyla duygu paylaşımı yapılması, anlama veya dinlemenin olmamasını içermektedir. Korunma yoksunluğu; bireyin başkasından yönlendirme, rehberlik ve güç almanın yokluğunu göstermektedir.

Kusurluluk/Utanç: Birey kendisini kusurlu, kötü, istenmeyen ve aşağı görmektedir. Kendisini belli ettiği zaman önem verdiği kişilerin onu sevmeyeceği duygusu hakimdir. Bu şemaya sahip kişiler eleştiriye, reddedilmeye ve suçlanmaya aşırı hassasiyet göstermektedir. Başkaları ile kendini kıyaslama, izleme, güvensizlik veya algıladığı kusurla ilgili utanç duygusu ortaya çıkmaktadır. Kişinin algıladığı kusurlar; öfke patlamaları, cinsel arzular, itici fiziksel görünüm veya sosyal beceriksizliğe kadar değişebilmektedir.

Sosyal İzolasyon/Yabancılaşma: Sosyal İzolasyon şeması olan kişiler, diğer insanlara göre farklı olduklarını, etraflarından izole olduklarını veya bir grubun içinde yer almadıklarını hissetmektedirler (Young ve ark., 2003).

2. Zedelenmiş Özerklik ve Performans

Bireylerin tek başına hayatta kalabilme, ayrılabilme, diğerlerinden bağımsız davranabilme ve başarılı performans sergileyebilme hakkında kendisi ve çevresiyle ilgili çatışan beklentileri vardır. Bireyin aile kökeninde çocuğun güvenini kırıcı, aşırı koruyucu veya aile dışında çocuğun kendini göstermesini desteklemekte başarısızlık görülmektedir. Zedelenmiş Özerklik ve Performans şema alanında 4 şema bulunmaktadır:

Bağımlılık/Yetersizlik: Bağımlılık şemasına sahip olan kişiler, başka birinden destek almadan günlük sorumluluklarını (kendine bakma, problem çözme, doğru yargı yürütme ve kararlar alma gibi) yerine getiremeyeceğine inanmaktadır. Başkasının yardımı olmadan gerekenleri yapamayacağını düşündükleri için çaresiz hissetmektedirler.

Tehditlere Karşı Dayanıksızlık: Birey, her an bir yıkım yaşanacağından ve bundan korunamayacağından aşırı derecede korkmaktadır. Bu korkular; tıbbi felaket (hastalıklar), duygusal felaket (delirme) ve dışsal felaket (kaza, deprem, suçlunun kurbanı olma) gibi durumlardan birine veya daha fazlasına odaklanmaktadır.

İç İçe Geçme/Gelişmemiş Benlik: Birey, önem verdiği kişilerle (genelde aile) aşırı duygusal yakınlık ve bağlılık kurarak onların daimi desteği olmadan hayatta kalamayacağına veya mutlu olamayacağına inanmaktadır. Yetersiz bir bireysel kimlik, başkalarıyla iç içe geçme ve boğulma durumlarını da içermektedir. Kişinin sık sık boşluk duygusuna kapılmasından kendi varlığını sorgulamasına kadar yoğun yaşanabilmektedir.

Başarısızlık: Kişinin başarısız olacağına ve akranlarına kıyasla yetersiz kalacağına dair inancıdır. Genellikle, kendisini aptal, beceriksiz, düşük statüde ve diğerlerine kıyasla daha az başarılı olarak algılamaktadır (Young ve ark., 2003).

3. Zedelenmiş Sınırlar

Zedelenmiş Sınırlar şema alanına sahip kişiler içsel sınırları belirlemekte, başkalarına olan sorumlulukları yerine getirmekte ve uzun vadeli hedef belirlemekte eksiklik yaşamaktadırlar. Çocuk döneminde aile kişiye fazla serbestlik, hoşgörü tanımış ve yönlendirme eksikliği yapmış ya da yüzleşme ve disiplin yerine üstünlük öğretilmiş olabilir. Ayrıca, kişiye sorumluluk verme, işbirliği yaparak hedefe gitme gibi konularda da eksiklik vardır. Aile tarafından yeterli rehberlik, gözetim ve normal rahatsızlık düzeyine tahammül etmeye yönlendirilmemiş çocuklar bu şema alanındaki 2 şemayı geliştirebilmektedir:

Haklılık/Üstünlük: Bireyde, kendisinin diğer insanlardan üstün olduğu, özel hakları ve ayrıcalıkları olduğu inancı hakimdir. Normal bir sosyal iletişimdeki sınırlılıkların kendisini için geçerli olmadığını düşünmektedir. Başkalarının uygun gördüğü, gerçekçi olan veya başkalarına zararı dokunan durumları umursamaksızın kişi, ne istiyorsa yapabileceği ya da sahip olabileceğini düşünerek güç ve kontrol elde etmek için aşırı derecede üstün olmaya odaklanmıştır.

Yetersiz Öz denetim/Öz disiplin: Birey, hedeflerine ulaşmak veya duygu ve dürtülerini sınırlandırmak için yeterli öz denetim uygulamayı reddetmekte ya da

engellenmeye karşı tolerans göstermekte zorluk yaşamaktadırlar. Kişi, rahatsızlıktan aşırı derecede kaçınabilmekte veya kişisel tatmin ve bütünlük için aşırı çaba harcayabilmektedir (Young ve ark., 2003).

4. Başkası Yönelimlilik

Bu şema alanına sahip bireyler, sevgi ve onay ihtiyacını karşılamak, bağlılığı sürdürmek veya daha sonrasında misilleme olasılığından kaçınmak için kendi ihtiyaçlarını karşılayamamak pahasına da olsa başkalarının isteklerine, hislerine ve tepkilerine aşırı odaklanmaktadır. Kişi, kendi eğilimlerine ve öfkesine dair farkındalık eksikliği yaşamakta ve bunları bastırmaktadır. Bu kişinin ailesinde koşullu kabullenme görülmekte birlikte sevgi ve onay ihtiyacının karşılanması için çocuk kendi önemli yönlerini bastırmak durumunda kalmıştır. Başkası Yönelimlilik şema alanında 3 şema bulunmaktadır:

Boyun Eğicilik: Birey, öfke gösterilmesinden, misillemeden ve terk edilmekten çekindiği için başkalarının kontrolüne mecbur hissedip boyun eğmektedir. İhtiyaçlar açısından ve duygular açısından boyun eğicilik olarak iki ana şekli vardır. İhtiyaçlar açısından boyun eğicilikte kişi seçimlerini, isteklerini ve kararlarını bastırmaktadır. Duygular açısından boyun eğicilikte kişi duygularını ve özellikle öfkeyi baskılamaktadır. Tuzağa düşme korkusu ile birlikte kendi isteklerinin ve duygularının önemsiz olduğunu da düşünerek birey aşırı itaat göstermektedir. Bunun sonucunda öfke birikimi, uyumsuz belirtiler (kontROLSÜZ öfke patlaması, pasif-agresif davranışlar, madde bağımlılığı) gelişebilmektedir.

Kendini Fedâ: Kişi, kendi temel gereksinimlerinin giderilmemesini bile göze alarak başkalarının ihtiyaçlarını karşılamaya aşırı odaklıdır. Bu şemaya sahip olan kişilerin başkalarının çektiği acılara karşı ciddi bir duyarlılığı vardır. Buna bağlı olarak birey bencillik duygusundan kaçınmak ve başkalarının acısına sebep olma ihtimalini ortadan kaldırmak için uğraşmaktadır.

Onay Arayıcılık/Kabul Arayıcılık: Birey başka insanlardan onay aldığını, ilgi gördüğünü veya uyum sağladığını hissetmek için güvenli ve gerçek kendilik duygusunu bir kenara bırakmaktadır. Bireyin saygı hissi, kendisinin düşüncelerine değil başkalarının tepkilerine bağlıdır. Onay ve ilgi aldığını görmek için statü, para ve başarıya aşırı önem verme durumu oluşabilmektedir (Young ve ark., 2003).

5. Aşırı Uyarılma ve Baskılama

Kişiler, yaşamlarıyla ilgili katı ve içselleştirilmiş kurallara mutluluğu, kendini ifade etmeyi, yakın ilişkileri ya da sağlığı kaybetmeye sebep olsa bile bağlı kalmaktadırlar. Bu kişilerin aile ortamında öz denetim ve özveri, doğallık ve keyfe göre çok daha öndedir. Aynı zamanda katı kurullarla çevrelenmiş bir çocukluk, sert ve baskı yapan ebeveynler görülmektedir. Genellikle birey, sürekli dikkatli ve tetikte olmazlarsa yaşamının bozulacağını düşünmekte ve kötümserlik eğilimi baskın olmaktadır.

Karamsarlık: Kişiler, hayatlarının iyi yönlerini küçümsemekte ve çoğunlukla olumsuz yönlerine (acı, kayıp, hayal kırıklığı, ihanet) odaklanmaktadır. Kişi genellikle iş, ilişki, sosyal ortamlar gibi pek çok durumda bir noktada her şeyin bozulacağına ve iyi giden şeylerin yerle bir olmasını beklemektedir. Finansal çöküşe, küçük düşme veya kötü duruma düşmeye sebep olabileceğini düşündükleri için aşırı şekilde hata yapma korkusu yaşamaktadırlar. Kronik endişe, uyarılmışlık ve kararsızlık özellikleri göstermektedirler.

Duyguları Baskılama: Kişiler, doğal haliyle oluşan iletişimi, duygularını ve davranışlarını kısıtlamaktadırlar. Bu kısıtlamayı başkaları tarafından reddedilmekten ve utanmaktan kaçınmak için veya dürtüsel kontrolü kaybetmemek için yaparlar. Duyguları Baskılama en yoğun olarak; öfkenin ve saldırganlığın bastırılması, olumlu dürtülerin bastırılması (sevgi, mutluluk, haz), kırılmanın ifade edilmesinde zorlanma ve duygular görmezden gelinirken akılcılık vurgulama şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Yüksek Standartlar/Aşırı Eleştiricilik: Birey, eleştiriden kaçınmak için içselleştirdiği yüksek standartları karşılamaya kendini zorunda hissetmektedir. Bu şema tipi, kişinin hem kendisine hem de başkalarına devamlı bir şekilde baskı yapmasına ve aşırı eleştiriciliğe neden olmaktadır. Kişinin sağlığı, rahatlığı, öz saygısı veya ilişkilerinde ciddi bir bozulma meydana gelmektedir. Yüksek standartlar; zaman ve verimlilik ile ilgili takıntılı olmaktan, mükemmeliyetçilikten ve gerçekçi olmayan ahlaki, kültürel ya da dinsel emirler içeren katı kurallardan oluşmaktadır.

Cezalandırıcılık: Bu şemaya sahip olan kişiler, yaptıkları hatalar için sert bir şekilde cezalandırılması gerektiğine inanmaktadırlar. Hem kendisine hem de standartlarını ya da beklentilerini karşılayamayan diğerlerine karşı öfkeli, cezalandırıcı ve sabırsız olma eğilimindedirler. Hafifletici sebepleri hesaba katma ve empati kurma konusunda isteksizlik yaşadıkları için kendisinin ve başkalarının yaptıkları hataları affetme zorluğu çekmektedirler (Young ve ark., 2003).

2.3. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişki

Young ve arkadaşlarına (2003) göre, erken dönem uyumsuz şemalar kişinin çocukluğunda ebeveynle olan ilişkileriyle gelişmeye başlayan tekrarlayıcı, işlevsiz, duygusal ve bilişsel örüntülerdir. Kökenleri çocuklukta gelişen ve kişinin yaşamı boyunca ayrıntılanan bu şemalar, etkisini kişilerarası ilişkilerde yoğunlukla göstermektedir. Bu sebeple, sosyal yaşamın en önemli bölümlerinden biri olan romantik ilişkilerin de şemalarla bağlantılı olması beklenen bir durumdur. Daha önce değinildiği gibi, şemalar yetişkinlik döneminde devam ederek kişilerin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını etkilemektedir. Buradan yola çıkıldığında, bireylerin yakın partnerleriyle olan ilişkisinde ve bu ilişkilerde gelişen şiddete yönelik tutumları ile erken dönem uyumsuz şemalar arasında ilişki olabileceği düşünülmüştür. Literatürde, erken dönem uyumsuz şemalar ve yakın partner şiddeti ilişkisini inceleyen pek çok çalışma bulunmasına rağmen bu şemalar ile kişilerin yakın partner şiddetine yönelik tutumu arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma olarak Türkiye’de Baltalarlı’nın (2019) yüksek lisans tez çalışması bulunmuştur.

Erken dönem uyumsuz şemalara sahip olan kişiler, şemalarını tetikleyen olaylara yatkınlık duymakta ve çocukluk döneminde onlara zarar veren durumların farkında olmadan tekrar canlanmasına neden olmaktadır (Young ve ark., 2003). Bu bağlamda, yakın partner şiddetine yönelik tutumların da kişilerin bu işlevsiz örüntülerini sürdürmeye katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Literatürde, kişilerin yakın partnerleriyle ilişkilerinde yaşadığı şiddet ve şemalarla ilişkisini inceleyen araştırmalar mevcuttur (Atmaca ve Gençöz, 2016; Corral ve Calvete, 2014; Gay ve ark., 2013; Hassija ve ark., 2017; Şenkal Ertürk ve ark., 2018). Öncelikle Gay ve arkadaşları (2013), kadın üniversite öğrencileriyle yürüttükleri çalışmada çocukluk döneminde yaşanan duygusal istismarı ve bağlanma şekillerini yakın partner şiddetini uygulama veya maruz kalma açısından değerlendirip şemaların aracı rolünü incelemişlerdir. Araştırmanın bulgularına göre, sadece kopukluk ve reddedilme şema alanı yakın partner şiddetini uygulama ve maruz kalma ile çocukluk döneminde yaşanan duygusal istismar arasındaki ilişkiyi yordamıştır. Benzer olarak Crawford ve Wright (2007), kadın ve erkekte oluşan 301 üniversite öğrencisinden veri toplayarak çocuklukta yaşanan psikolojik istismar ile şemaların ve yetişkin ilişkilerindeki saldırganlığın ilişkisini incelemiştir. Çocuklukta psikolojik istismar yaşama ile hem yetişkin ilişkilerinde şiddeti uygulama hem de maruz kalma açısından güvensizlik/kötüye kullanılma, kendini feda ve duygusal yoksunluk şemalarının tamamen aracı rolü olduğu bulunmuştur. Paim ve Falcke (2018), evli veya en az 6 aydır ilişki sürdüren kadın ve erkeklerden oluşan kişilerle bir çalışma yürüterek evlilikte yaşanan fiziksel şiddet ile erken dönem deneyimlerin ve şemaların ilişkisini araştırmıştır. Sonuçlara göre hem erkeklerde hem kadınlarda ortak olarak kusurluluk/utanç ve erkeklerde güvensizlik/kötüye kullanılma şemaları partnere uygulanan şiddeti yordamaktadır. Hassija ve arkadaşlarının (2017), 305 kadın üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmanın amacı, algılanan ebeveynlik biçimleri ve partner şiddeti uygulayıcısı- mağduru olma açısından şemaların rolünü incelemektir. Sadece boyun eğcilik şemasının yakın partner şiddeti mağduriyeti ile ilişkisi olduğu ve algılanan ebeveynlik biçimleri ile yakın partner şiddeti mağduriyeti arasındaki ilişkiye aracılık ettiği bulunmuştur. Ayrıca yetersiz öz denetim ve güvensizlik/kötüye kullanılma şemalarının yakın partner şiddeti uygulamakla anlamlı bir ilişkisi olduğu ve ebeveynlik biçimleri ile partner şiddeti uygulama arasındaki ilişkide aracı rol oynadığı belirtilmiştir.

Literatür incelendiğinde, yakın partner şiddeti uygulayan erkekler ile erken dönem uyumsuz şemaların ilişkisine yoğunlaşan araştırmalar da bulunmuştur. Mckee ve arkadaşları (2012), aile içi şiddet kurumlarından birine başvuru yapan ve şiddet uygulamaktan dolayı mahkemeye çıkmış 40 erkek ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bağlanma stilleri ve ilişkilerde ortaya çıkan öfke arasında şemaların rolünü inceleyen bu çalışmanın sonuçlarında, sadece yetersiz öz denetim ve haklılık şemalarının saldırganlığı yordadığı bulunmuştur. Corral ve Calvete (2014) de benzer bir çalışma yürütüp eşlerine şiddet uygulamış olan 119 erkek katılımcıdan veri toplayarak partner şiddeti uygulayan erkeklerin kişilik bozukluğu örüntülerini ile erken dönem uyumsuz şemaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. En yaygın kişilik bozukluğu örüntüleri; narsistik, obsesif kompulsif ve paranoid olmaktadır. Narsistik örüntüye sahip kişilerin zedelenmiş sınırlar şema alanı ile arasında pozitif yönde bir ilişki bulunurken başkası yönelimlilik şema alanı ile negatif bir ilişkisi vardır. Paranoid örüntüler ile *kopukluk ve reddedilme* ve *zedelenmiş özerklik ve performans* şema alanları birbirleriyle bağlantılı bulunmuştur. Ayrıca hem sınır hem de antisosyal kişilik özellikleri ile kopukluk ve reddedilme ve zedelenmiş sınırlar şema alanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Pilkington ve arkadaşları

(2021), yakın partner şiddetinin uygulayıcısı ve mağduru olma ile erken dönem uyumsuz şemaları inceleyerek sistematik bir gözden geçirme ve meta analiz çalışması yapmıştır. Çalışmalar incelendiğinde yakın partner şiddetine yönelik mağduriyetin; kopukluk ve reddedilme ile zedelenmiş özerklik şema alanlarının orta düzeyde, başkası yönelimlilik şema alanının düşük düzeyde ilişkisi olduğu ve güvensizlik/kötüye kullanılma şemasının mağduriyet ile orta derecede ilişkili olduğu bulunmuştur.

Ayrıca ülkemizde de yakın partner şiddetinin erken dönem uyumsuz şemalar ile ilişkisini inceleyen birkaç araştırma bulunmaktadır. Atmaca ve Gençöz (2016), 222 evli kadından veri toplayarak partner şiddetinin çocukluk döneminde yaşanan istismar ve ihmal ile arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırma yeniden mağdur olma sürecine odaklanırken erken dönem uyumsuz şemaların rolü belirlenmiştir. Buna göre, sadece kopukluk ve reddedilme şema alanının ve duygusal yoksunluk, hastalıklar ve zarar görme karşısında dayanıksızlık şemalarının çocukluk dönemi istismarı ve ihmali ile yakın partner şiddeti arasındaki ilişkiye aracılık ettiği bulunmuştur. Alandaki bir önemli araştırmada Taşkale ve Soygüt (2016), kadınlara yönelik yakın partner şiddeti mağduriyeti için risk faktörlerini şema terapi modeli üzerinden incelemektedir. Çalışmada, sığınma evinde ikamet eden fiziksel ve cinsel şiddet mağduru olan 79 kadın ve partner şiddeti deneyimlemeyen 78 kadın yer almıştır. Sonuçlara göre; kopukluk ve yüksek standartlar şema alanlarının yakın partner şiddeti mağduriyetini yordadığını, ebeveynlik biçimlerine ve demografi değişkenlere kıyasla daha güçlü bir ilişki ortaya koyduğunu bulmuşlardır. Karabacak-Çelik ve Balcı-Çelik'in (2022), 287 üniversite öğrencisiyle yürüttüğü araştırmada flört şiddetinin yordanmasında ego durumlarının ve erken dönem uyumsuz şemaların rolü araştırılmıştır. Sonuçlara göre; zedelenmiş otonomi ve başkası yönelimlilik şema alanları ile eleştirel ebeveyn, doğal çocuk ve uyarlanmış çocuk alt boyutları birlikte flört şiddetini yordamaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini yaşları 18 ile 26 yaş arasında değişen kadın ve erkek üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. 195 kadın ve 108 erkek katılımcıdan veri toplanmıştır. Çalışmayı 385 kişiyle yürütmek hedeflense de yeterli katılımcıya ulaşılamamış, araştırma için 325 kişiden veri toplanmıştır. Çalışmada dışlama ölçütü; herhangi bir psikiyatrik tanıya sahip olmaktır. 325 katılımcıdan 13'ü dahil olma kriterlerini taşımadığı için araştırmaya dahil edilmemiştir. Ayrıca, uç değer analizi sonucunda araştırma 303 katılımcı ile yürütülmüştür.

3.2. Veri Toplama Araçları

3.2.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Katılımcılar, araştırmaya katılmadan önce bilgilendirilmiş onam formunu okuyarak araştırmaya dair bilgilendirilmiştir. Formun içeriğinde; araştırma ile ilgili bilgi, araştırmanın amacı ve araştırmacı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Formun sonunda katılımcılardan araştırmaya katılmaya gönüllü olduklarına dair onay alınmıştır. Bilgilendirilmiş Onam Formu, Ek 1'de sunulmuştur.

3.2.2. Demografik Bilgi Formu

Mevcut çalışmada, sosyo-demografik bilgi formunda kişilerin cinsiyeti, yaşı, okulu, ilişki durumu, psikiyatrik tanı alıp almadığı, psikoterapi alıp almadığı, anne-babanın hayatta olup olmadığı, anne-babanın eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi ve ailede yaşanan şiddet durumu soruları yer almaktadır. Buna ek olarak, kişilerin mevcut ve geçmiş ilişkilerinde yaşadıkları duygusal, psikolojik ve fiziksel şiddet yaşantısı, ilişkisi olan katılımcılar için uzun süreli küslüklerin olup olmadığı, partnerin cezalandırıcı biçimde iletişimi kesme sıklığı ve kavga sıklığı gibi araştırma kapsamında önemli bulunan bilgiler alınmıştır. Demografik Bilgi Formu, Ek 2'de sunulmuştur.

3.2.3. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG)

Çalışmada, katılımcıların yakın partner şiddetine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG) kullanılmıştır. Ölçeğin ilk halini Fincham ve arkadaşları (2008), Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised (IPVAS-R) olarak geliştirilmiştir. Demirtaş ve arkadaşları (2017), ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını tamamlamıştır. Cronbach alfa (α) değerleri; toplam için .72, şiddet alt boyutu için .72, kontrol için .62 ve istismar alt boyutu için .65'tir. Üniversite öğrencilerinin fiziksel ve psikolojik partner şiddetine yönelik tutumlarını ölçmek için tasarlanan YİŞTÖ-GG, toplam 17 maddeden oluşmaktadır. 8 madde istismar boyutunu, 5 madde kontrol boyutunu ve 4 madde şiddet alt boyutunu ölçmektedir. Fiziksel şiddet tutumlarını ölçmek için şiddet boyutu kullanılmakta ve psikolojik şiddet tutumları için istismar ve kontrol alt boyutları değerlendirilmelidir. Katılımcılar, ölçeği çözerken okudukları cümleleri kendilerine en uygun şekilde 1=Kesinlikle katılmıyorum ve 5=Kesinlikle katılıyorum arasında derecelendirmektedirler. 2, 4, 5, 8, 12, 13, 14 ve 17 numaralı maddelerin ters puanlanması gerekmektedir. Ölçekten alınan puandaki yükselmeler, katılımcıların yakın partner şiddetine yönelik kabul düzeyindeki artışı göstermektedir.

3.2.4. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3)

Çalışmada, erken dönem uyumsuz şemaları ölçmek için Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 uygulanmıştır. Kısa Form-3, ölçeğin orijinalinin Türkçeye uyarlanmış versiyonudur. Ölçek, 6'lı likert tipinde ve 90 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte ters puanlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Katılımcılar; 1=Benim için tamamıyla yanlış ve 6=Beni mükemmel şekilde tanımlıyor derecelerinden kendilerine en uygun olanı seçmektedir. Ölçekte, 5 şema alanı ve 18 tane şema yer almaktadır. 5 şema alanı; Kopukluk ve Reddedilme, Zedelenmiş Otonomi, Zedelenmiş Sınırlar, Diğeri Yönelimlilik, Yüksek Standartlar ve Bastırılmışlık olurken, 18 şema; Terk Edilme/İstikrarsızlık, Güvensizlik/Suistimal Edilme, Duygusal Yoksunluk, Kusurluluk/Utanc, Sosyal İzolasyon/ Yabancılaşma, Bağımlılık/Yetersizlik, Hastalıklar ve Zarar Görme Karşısında Dayanısızlık, İç İçe Geçme/Gelişmemiş Benlik, Başarısızlık, Hak Görme/Büyüklük, Yetersiz Özdenetim, Boyun Eğicilik, Kendini Feda, Onay Arayıcılık, Karamsarlık, Duyguları Bastırma, Yüksek Standartlar/Aşırı Eleştiricilik ve Cezalandırıcılık alt boyutlarından oluşmaktadır (Young ve ark., 2003).

Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır (2009), Young Kısa Form-3 ölçeğinin Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa (α) değeri şema alanları için .53 ile .81 arasındayken şemalar için .63 ile .80 arasında kalmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunda, 5 adet şema alanı ve 14 tane şema tespit edilmiştir. Bu şemalar; Terk Edilme, Dayanısızlık, Onay Arama, Sosyal İzolasyon, Bağımlılık/İç İçe Geçme, Duygusal Yoksunluk, Başarısızlık, Yetersiz Özdenetim, Kendini Feda Etme, Kusurluluk/Utanc, Karamsarlık, Duyguları Bastırma, Yüksek Standartlar ve Cezalandırılma olmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, erken dönem uyumsuz şemaların fazlalığını ve şiddetini ifade etmektedir.

3.3. İşlem

Çalışmada veri toplamadan önce Antalya Bilim Üniversitesi Etik Kurulundan 03.06.2022 tarihinde onay alınmıştır. Daha sonra Google Forms üzerinden oluşturulan yukarıda anlatılan ölçekler, katılımcılara Telegram ve Facebook öğrenci grupları üzerinden ulaştırılmıştır. Ölçeklere giriş yapmadan önce katılımcıların karşısına Bilgilendirilmiş Onam Formu çıkmaktadır. Gönüllü olarak araştırmaya katılmaya onay veren kişiler, sırasıyla demografik bilgi formu, Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ve Young Şema Ölçeğini cevaplamaktadır. Veri kaybını engellemek için her ölçeği doldurmak zorunlu tutulmuştur. Formları tamamlamak yaklaşık 10-15 dakika sürmektedir.

3.4. Uygulanan Analizler

Bu araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile yakın partner şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek için 325 katılımcıdan veri toplanmıştır. Psikiyatrik tanıya sahip olması ve uygun yaş aralığında olmaması sebebiyle 13 kişi ve uç değerlere bakıldığında 5 kadın ve 4 erkek olarak 10 kişi analizlere dahil edilmeyip araştırma 303 kişi ile yürütülmüştür. Toplanan verilerin analizi yapılırken SPSS 26 istatistik programı kullanılmıştır.

Yapılan analizlerde ilk olarak, sosyo-demografik değişkenlere ait frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Daha sonra, öğrencilerin erken dönem uyumsuz şemalar ve yakın partner şiddetine yönelik tutumları üzerine aldıkları puanlar hesaplanarak tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. Ayrıca, verilerin normallik dağılımı değerlendirilip bunun sonucunda parametrik analiz yöntemlerini kullanmak uygun bulunmuştur. Demografik değişkenlerin yakın partner şiddetine yönelik tutumlar ile ilişkisini incelemek amacıyla Bağımsız Gruplar T testi ve Tek Yönlü Anova analizi kullanılmıştır. Tek Yönlü Anova analizi sonucunda bulunan anlamlı farklar sonrasında Post-Hoc testlerinden Tukey testi kullanılarak anlamlı farklar incelenmesine karar verilmiştir. Yakın partner şiddetine yönelik tutum ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkileri incelemek için Spearman ve Pearson Korelasyon analizi ve Çoklu Regresyon Analizi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, yakın partner şiddetine yönelik tutumları ve erken dönem uyumsuz şemaları ile ilgili analizler yapılarak tablolarla sunulmuştur.

4.1. Araştırma Verilerinin Dağılımına Yönelik Bulgular

Bu araştırmada ilk olarak, ölçeklerden alınan puanlar analiz edilmeden önce çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek örneklemin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Normallik kontrolleri yapılırken çarpıklık ve basıklık değerleri göz önüne alınmaktadır (Yalçıntaş, 2019). Tabachnick ve Fidel'e (2013) göre çarpıklık ve basıklığın -1,5 ve +1,5; George ve Mallery'ye (2010) göre ise -2 ve +2 değerleri arasında olması verilerin normal dağıldığına işaret etmektedir. Bu çalışmada ise George ve Mallery'e (2010) ait -2 ve +2 değerleri referans alınarak normallik değerleri incelenmiş ve Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1'den hareketle, tutum ölçeğindeki şiddet alt boyutu haricinde tüm toplam ve alt boyutların -2 ile +2 arasında yer aldığı görülmektedir. Bu sebeple, araştırma verilerinin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Normal dağılım gösteren verilerin analizi için parametrik analiz yöntemleri kullanılmaktadır (Kul, 2014). Bu nedenle, şiddet alt boyutu için Spearman korelasyon analizi ve normal dağılım gösteren diğer değişkenler için Pearson korelasyon analizi ile çalışma yürütülmüştür.

Tablo 1. Araştırma Verilerinin Dağılımı

Ölçek	Boyut	Çarpıklık	Basıklık
	Toplam	.72	.01
Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum	Şiddet	2.49	5.72
	İstismar	.82	.21
	Kontrol	.44	-.42
	Toplam	.12	-.39
	Duygusal Yoksunluk	.81	-.22

	Başarısızlık	.80	-.27
	Karamsarlık	.32	-.73
	Sosyal İzolasyon/Güvensizlik	.17	-.63
	Duyguları Bastırma	.44	-.68
	Onay Arayıcılık	-.21	-.44
	İç içe geçme/Bağımlılık	.73	-.12
Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	Yetersiz Özdenetim/Ayrıcalıklılık	-.05	-.34
	Kendini Feda	-.001	-.67
	Terk Edilme	.69	-.44
	Cezalandırılma	-.05	-.58
	Kusurluluk/Utanç	.92	.13
	Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	.15	-.68
	Yüksek Standartlar	.08	-.75

4.2. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular

Bu araştırmanın örneklem grubu 303 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri, frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak ulaşılan bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2’ye göre, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %64.4’ü kadın ve %35.6’sı erkektir. Genel olarak; öğrencilerin anneleri (%96.7) ve babaları (%91.4) hayatta, öğrencilerin anne ve babasının %77.6’sı birlikte. Ailelerin gelir düzeylerinin %76.2’si orta düzeydedir. Öğrencilerin %42.6’sının mevcut bir ilişkisi vardır ve %43.9’unun mevcut bir ilişkisi bulunmamaktadır. Katılımcıların 75.9’unun, 1 ile 5 ilişki arasında romantik ilişki deneyimi vardır. Katılımcıların alkol kullanım sıklığı genel

olarak; hiç (33.7), nadiren (28.7), ayda 2-3 kez (23.4) olarak dağılmaktadır. Uyuşturucu kullanımının ise; genel olarak hiç (%83.5) olduğu bulunmuştur. Psikoterapi sürecinde hiç yer almamış olanlar (%66.7) olarak hesaplanmıştır. Ailedeki fiziksel/duygusal şiddet yaşantısı sorgulandığında, katılımcıların %2.6'sı her zaman, %10.9'u sık sık ve %43.6'sı nadiren ailelerinde şiddet yaşantısı olduğunu ve %42.9'u hiçbir zaman aile içinde şiddet yaşantısı olmadığını belirtmiştir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Bilgileri

Değişken	Grup	F	%
Cinsiyet	Kadın	195	64.4
	Erkek	108	35.6
Anne Durum	Hayatta	293	96.7
	Hayatta değil	10	3.3
Baba Durum	Hayatta	277	91.4
	Hayatta değil	26	8.6
Anne ve Babanın Medeni Durumu	Birlikte	235	77.6
	Ayrı	34	11.2
Kardeş sayısı	Anne veya baba sağ değil	34	11.2
	Tek çocuk	36	11.9
	1 ve 2 kardeş	191	63.0

	3 kardeş ve üstü	76	25.1
	Aile ile	141	45.0
	Evde – yalnız	61	19.5
Yaşadığı Yer	Evde -arkadaş ile	38	12.1
	Öğrenci yurdunda	55	17.6
	Diğer	8	5.8
	Alt	33	10.9
Ailenin Gelir Düzeyi	Orta	231	76.2
	Yüksek	39	12.9
	İlişkisi var	129	42.6
İlişki Durumu	Karmaşık	41	13.5
	İlişkisi yok	133	43.9
	6 aydan az	39	12.9
	6-12 ay arası	27	8.9
İlişki Süresi	12 ay ve üzeri	86	28.4
	Belirtmemiş	151	49.8
	İlişki deneyimi yok	43	14.2
	1-5 ilişki	230	75.9
İlişki Deneyimi	6-10 ilişki	20	6.6
	10'dan fazla	10	3.3

	Hiç	102	33.7
	Nadiren	87	28.7
	Ayda 2-3 kez	71	23.4
Alkol Kullanımı	Haftada 2-3 kez	36	11.9
	Her gün	4	1.3
	Belirtilmemiş	3	1.0
	Hiç	253	83.5
	Nadiren	30	9.9
Uyuşturucu Madde Kullanımı	Ayda 2-3 kez	4	1.3
	Her gün	1	.3
	Belirtilmemiş	15	5.0
	Psikoterapi sürecinde olan	15	5.0
Psikoterapi Alma Durumu	Geçmişte psikoterapi alan	86	28.4
	Hiç gitmemiş	202	66.7
	Her zaman	8	2.6
Ailede fiziksel/duygusal şiddet yaşantısı	Sık sık	33	10.9
	Nadiren	132	43.6
	Hiçbir zaman	130	42.9
	Toplam	303	100.0

Ayrıca demografik bilgi formunda, ilişki deneyimi olan üniversite öğrencilerinin geçmişte ve mevcut durumda ilişkisi olanların fiziksel, duygusal ve cinsel şiddete yönelik olarak yaşadıklarını düşündükleri şiddete dair bilgiler de alınarak Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3'te, geçmişteki ilişkilerdeki şiddet yaşantısı hesaplanırken hiç ilişki deneyimi olmayan kişiler dahil edilmemiştir. Mevcut ilişkideki yaşantılar için ise sadece güncel durumunda ilişkisi olduğunu ve karmaşık ilişkide olduğunu belirten kişiler dahil edilmiştir.

Tablo 3'e göre, katılımcıların geçmişteki ve mevcut durumdaki ilişkileri %12.7'si geçmişteki bir ilişkide ve %1.8'i mevcut ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Geçmiş bir ilişkide duygusal şiddet %54.6 oranında yaşanırken mevcut ilişkide oran %10 olarak bulunmuştur. Ayrıca geçmişteki bir ilişkide duygusal şiddet yaşayıp yaşamadığına emin olmayanlar %17.3 ve mevcut ilişkisinde duygusal şiddet yaşayıp yaşamadığına emin olmayanlar %14.7 oranındadır. Cinsel şiddet maruziyetine bakıldığında; geçmişteki bir ilişkide öğrencilerin %9.2'si ve mevcut ilişkilerinde %1.8'i cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Ayrıca geçmişteki ilişkilerinde cinsel şiddet yaşayıp yaşamadığına emin olmayan öğrenciler %8.1 ve mevcut ilişkide emin olmayanlar %2.4 oranındadır.

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Geçmiş ve Mevcut İlişkilerindeki Şiddet Yaşantısına Dair Bilgiler

Değişken	Grup	F	%
Geçmiş ilişkilerde fiziksel şiddet maruziyeti	Maruz kalan	33	12.7
	Maruz kalmayan	227	87.3
Geçmiş ilişkilerde duygusal şiddet maruziyeti	Maruz kalan	142	54.6
	Maruz kalmayan	73	28.1
	Emin olmayan	45	17.3

	Maruz kalan	24	9.2
Geçmiş ilişkide cinsel şiddet maruziyeti	Maruz kalmayan	122	46.9
	Cinsellik yaşamayan	93	35.8
	Emin olmayan	21	8.1
Toplam		260	100.0
	Maruz kalan	4	2.4
Mevcut ilişkide cinsel şiddet maruziyeti	Maruz kalmayan	112	65.9
	Cinsellik yaşamayan	47	27.6
	Emin olmayan	4	2.4
	Belirtilmemiş	3	2.4
Mevcut ilişkide	Maruz kalan	3	1.8
Fiziksel şiddet maruziyeti	Maruz kalmayan	165	97.1
	Belirtilmemiş	2	1.2
	Maruz kalan	17	10.0
Mevcut ilişkide duygusal şiddet maruziyeti	Maruz kalmayan	125	73.5
	Emin olmayan	25	14.7
	Belirtilmemiş	3	1.8
	Hiçbir zaman	46	27.1
Mevcut ilişkide kavga sıklığı	Ayda 1-2 kez	69	40.6
	Haftada 1-2 kez	31	18.2
	Her gün	11	6.5

	Belirtilmemiş	13	7.6
	Hayır	112	65.9
Mevcut ilişkide uzun süreli kusluk sıklığı	Arada bir	35	20.6
	Evet	12	7.1
	Belirtilmemiş	11	6.4
	Hayır hiçbir zaman	94	55.3
Mevcut ilişkide partnerin iletişim kesme sıklığı	Nadiren	59	34.7
	Sık sık	11	6.5
	Evet her zaman	4	2.4
	Belirtilmemiş	2	1.1
Toplam		170	100.0

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumunun Sosyo-demografik Değişkenlere ve İlişkideki Yaşantılara Göre İncelenmesi

Bu araştırma kapsamında, yakın partner şiddetine yönelik tutum puanları, Bağımsız Gruplar T-testi, Tek Yönlü Anova ve Post-Hoc testlerinden Tukey kullanılarak sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmiştir.

Tablo 4'ten hareketle, cinsiyet değişkeninin grupları arasında tutum puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur ($t(301) = -4.61, p = .000$). Erkeklerin ($x_{ort} = 33.86, Ss = 7.51$) kadınlara ($x_{ort} = 29.70, Ss = 7.50$) kıyasla yakın partner şiddeti tutum puanları anlamlı derecede yüksektir.

Öğrencilerin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyleri mevcut ilişkilerindeki uzun süreli küslük durumlarına ($F(3, 159) = 4.50, p = .01$) ve ilişkilerinde partnerin iletişimi kesme sıklığına ($F(4, 168) = 5.25, p = .002$) göre incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Fakat yapılan analizlere göre gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuş olsa da grup sayıları arasındaki farkın fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Yakın partner şiddetine yönelik tutum ile diğer demografik değişkenler incelendiğinde, anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Tablo 4. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Değişken	Grup	N	\bar{x}	Ss	sd	<i>t</i>	<i>p</i>
Cinsiyet	Kadın	195	29.70	7.50	301	-4.61	.000
	Erkek	108	33.86	7.51			
Değişken	Grup	N	\bar{x}	Ss	F	<i>p</i>	Fark
Mevcut ilişkide uzun süreli küslük	Hayır ^a	112	30.17	7.36	4.50	.012	a<c
	Arada bir ^b	35	31.54	8.26			
	Evet ^c	12	37.00	7.49			
Mevcut ilişkide partnerin iletişim kesme sıklığı	Hayır hiçbir zaman ^d	94	29.69	7.79	5.25	.002	d,e<g
	Nadiren ^e	59	32.10	6.85			
	Sık sık ^f	11	33.00	7.48			
	Evet her zaman ^g	4	43.25	7.67			

4.4. Araştırmaya Yönelik Tanımlayıcı Bulgular

Üniversite öğrencilerinin yaş ortalaması, yakın partner şiddetine yönelik tutumları ve erken dönem uyumsuz şemaları üzerine aldıkları puanlara yönelik tanımlayıcı istatistikler hesap edilmiştir. Minimum değer, maksimum değer, standart sapma ve aritmetik ortalamadan elde edilen bulgular Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5'e göre, üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum toplam puanları ortalama 31.18 ± 7.75 olarak bulunmuştur. Kontrol alt boyutu en yüksek boyut (14.04 ± 4.32) ve şiddet alt boyutu en küçük alt boyut (4.88 ± 1.89) olarak tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemalarına ait toplam puanları ortalama 259.12 ± 67.97 olarak bulunmuştur. Yetersiz özdenetim/ayrıcalıklılık en yüksek boyut (26.39 ± 6.64) ve yüksek standartlar alt boyutu en düşük boyut (9.75 ± 3.88) olarak tespit edilmiştir.

Ayrıca, üniversite öğrencilerinin yaş ortalaması hesaplanarak 22.76 ± 2.51 olarak bulunmuştur.

Tablo 5. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum, Yaş ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalara Ait Tanımlayıcı Bulgular

Ölçek	Boyut	N	Min	Max	\bar{x}	SS
Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum	Toplam	303	17.00	53.00	31.18	7.75
	Şiddet	303	4.00	13.00	4.88	1.89
Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum	İstismar	303	7.00	27.00	12.25	4.07
	Kontrol	303	6.00	25.00	14.04	4.32
Toplam		303	104.00	445.00	259.12	67.97
Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	Duygusal Yoksunluk	303	5.00	30.00	11.93	6.47
	Başarısızlık	303	6.00	36.00	14.68	7.28
	Karamsarlık	303	5.00	30.00	14.82	6.40
	Sosyal İzolasyon/Güvensizlik	303	7.00	42.00	21.65	7.73
	Duyguları Bastırma	303	5.00	30.00	13.62	6.00
	Onay Arayıcılık	303	6.00	36.00	22.55	6.70
	İç içe geçme/Bağımlılık	303	9.00	47.00	19.82	8.62
	Yetersiz Özdenetim/Ayrıcalıklılık	303	7.00	42.00	26.39	6.64
	Kendini Feda	303	5.00	30.00	16.98	6.13
	Terk Edilme	303	5.00	26.00	11.39	5.38
Cezalandırılma	303	6.00	36.00	21.26	6.40	
Kusurluluk/Utanç	303	6.00	31.00	12.38	5.99	

	Tehditler Karşısında	303	4.00	24.00	12.11	4.57
	Dayanıksızlık					
	Yüksek Standartlar	303	3.00	18.00	9.75	3.88
Yaş	Toplam	303	18	26	22.76	2.51

4.5. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar Arasındaki İlişkilere Bağlı Bulgular

Bu araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ve yakın partner şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğindeki 3 alt boyuttan sadece şiddet alt boyutunun normal dağılmaması nedeniyle araştırmada, şiddet alt boyutu için Spearman korelasyon analizi ve normal dağılım gösteren diğer değişkenler için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Tablo 6'ya göre, yakın partner şiddetine yönelik tutum toplam puanları ile erken dönem uyumsuz şemalar toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r = .25, p = .000$). Ayrıca erken dönem uyumsuz şemalar toplam puanları ve tutum ölçeğinin şiddet ($r = .16, p = .002$), istismar ($r = .27, p = .000$) ve kontrol ($r = .15, p = .004$) alt boyutları ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Şemalar detaylı incelendiğinde; terk edilme ($r = .33, p = .000$), duygusal yoksunluk ($r = .16, p = .002$), kusurluluk/utanç ($r = .25, p = .000$), sosyal izolasyon ($r = .18, p = .001$), bağımlılık ($r = .29, p = .000$), başarısızlık ($r = .17, p = .001$), tehditler karşısında dayanıksızlık ($r = .16, p = .002$), onay arayıcılık ($r = .15, p = .004$), karamsarlık ($r = .17, p = .001$), duyguları bastırma ($r = .16, p = .002$) ve yüksek standartlar ($r = .19, p = .000$) şemaları ile yakın partner şiddetine yönelik tutum arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu gösterirken yetersiz özdenetim, cezalandırılma ve kendini feda şemaları ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tutum ölçeğinin şiddet alt boyutu ile terk edilme ($r = .24, p = .000$), duygusal yoksunluk ($r = .15, p = .003$), kusurluluk/utanç ($r = .26, p = .000$), sosyal izolasyon ($r = .12, p = .01$), bağımlılık ($r = .22, p = .000$), başarısızlık ($r = .20, p = .000$), tehditler karşısında dayanıksızlık ($r = .13, p = .01$), karamsarlık ($r = .12, p = .01$) ve duyguları bastırma ($r = .16, p = .002$) şemaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Yetersiz özdenetim, kendini feda, onay arayıcılık, yüksek standartlar ve cezalandırılma şemaları ile şiddet alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tutum ölçeğinin istismar alt boyutu ile terk edilme ($r = .33, p = .000$), duygusal yoksunluk ($r = .16, p = .002$), kusurluluk/utanç ($r = .32, p = .000$), sosyal izolasyon ($r = .19, p = .000$), bağımlılık ($r = .28, p = .000$), başarısızlık ($r = .21, p = .000$), tehditler karşısında dayanıksızlık ($r = .21, p = .000$), onay arayıcılık ($r = .15, p = .004$), karamsarlık ($r = .14, p = .007$), duyguları bastırma ($r = .21, p = .000$) ve yüksek standartlar ($r = .15, p = .003$)

şemaları ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler görülürken yetersiz özdenetim, cezalandırılma ve kendini feda şemaları ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tutum ölçeğindeki kontrol alt boyutu ile terk edilme ($r = .18, p = .001$), duygusal yoksunluk ($r = .10, p = .04$), sosyal izolasyon ($r = .11, p = .02$), bağımlılık ($r = .16, p = .002$), onay arayıcılık ($r = .12, p = .01$), karamsarlık ($r = .13, p = .01$), yüksek standartlar ($r = .20, p = .000$) ve cezalandırılma ($r = .12, p = .01$) şemaları ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunurken kusurluluk/utanç, başarısızlık, tehditler karşısında dayanıksızlık, yetersiz özdenetim, kendini feda ve duyguları bastırma şemaları ile anlamlı ilişkiler bulunmamıştır.

Tablo 6. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	1																		
2	.41**	1																	
3	.82**	.33**	1																
4	.77**	.14**	.33**	1															
5	.25**	.16**	.27**	.15**	1														
6	.33**	.24**	.33**	.18**	.74**	1													
7	.16**	.15**	.16**	.10*	.64**	.38**	1												
8	.25**	.26**	.32**	.05	.75**	.64**	.54**	1											
9	.18**	.12*	.19**	.11*	.80**	.52**	.68**	.61**	1										
10	.29**	.22**	.28**	.16**	.77**	.66**	.42**	.63**	.50**	1									
11	.17**	.20**	.21**	.04	.68**	.52**	.32**	.65**	.42**	.67**	1								
12	.16**	.13*	.19**	.06	.71**	.52**	.42**	.46**	.62**	.47**	.37**	1							
13	.01	-.001	.04	.01	.49**	.16**	.32**	.21**	.44**	.22**	.18**	.35**	1						
14	.07	.03	.05	.08	.69**	.53**	.43**	.40**	.53**	.49**	.40**	.38**	.31**	1					
15	.15**	.01	.15**	.12*	.63**	.46**	.23**	.27**	.38**	.38**	.40**	.50**	.35**	.42**	1				
16	.17**	.12*	.14*	.13*	.70**	.57**	.35**	.48**	.50**	.54**	.48**	.54**	.20**	.48**	.40**	1			
17	.16**	.16**	.21**	.04	.68**	.43**	.52**	.58**	.65**	.43**	.37**	.45**	.25**	.43**	.26**	.44**	1		
18	.19**	.006	.15**	.20**	.44**	.28**	.19**	.17**	.31**	.20**	.12*	.32**	.33**	.31**	.46**	.22**	.30**	1	
19	.08	-.03	.07	.12*	.66**	.33**	.31**	.38**	.50**	.36**	.32**	.45**	.37**	.51**	.45**	.50**	.40**	.31**	1

*p<.05, **p<.01

1: Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum (Toplam); 2: Şiddet; 3: İstismar; 4: Kontrol; 5: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar (Toplam); 6: Terk Edilme; 7: Duygusal Yoksunluk; 8: Kusurluluk/Utanç; 9: Sosyal İzolasyon; 10: Bağımlılık/İç İçe Geçme; 11: Başarısızlık; 12: Tehditler Karşısında Dayanıksızlık; 13: Yetersiz Özdenetim/Ayrıcalıklılık; 14: Kendini Feda; 15: Onay arayıcılık; 16: Karamsarlık; 17: Duyguları Bastırma; 18: Yüksek Standartlar; 19: Cezalandırılma

Tablo 7'ye göre, erken dönem uyumsuz şemaların yakın partner şiddetine yönelik tutumlar üzerindeki etkisine dair kurulan model, F istatistiğine ve p değerine göre ($F(11, 291) = 4.37, p=.000$) anlamlı bulunmuştur. Buna göre, erken dönem uyumsuz şemalar, üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeylerindeki varyansın %11'ini açıklamaktadır.

Erken dönem uyumsuz şemalardan terk edilme ($\beta =.24, t(291)=2.88, p=.004$) ve yüksek standartlar ($\beta =.13, t(291)=2.17, p=.03$) şemalarının öğrencilerin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeylerini bağımsız olarak yordadığı bulunmuştur. Duygusal yoksunluk, kusurluluk, sosyal izolasyon, bağımlılık, başarısızlık, tehditlere karşı dayanıksızlık, onay arayıcılık, karamsarlık ve duyguları bastırma şemaları bağımsız olarak yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeylerini etkilememektedir.

Bu bulgulara göre; terk edilme ve yüksek standartlar şemalarının öğrencilerin tutum düzeylerine önemli bir etkisi olabileceği yorumu yapılabilmektedir.

Tablo 7. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.35	.12	.24	2.88	.004
Duygusal Yoksunluk	.04	.09	.03	.45	.65
Kusurluluk	.11	.12	.09	.96	.33
Sosyal İzolasyon	-.05	.09	-.05	-.59	.55
Bağımlılık	.15	.07	.16	1.91	.05

Başarısızlık	-.08	.09	-.07	-.93	.35
Tehditlere Karşı Dayanıksızlık	-.04	.13	-.02	-.37	.71
Onay Arayıcılık	-.03	.08	-.03	-.45	.65
Karamsarlık	-.05	.09	-.04	-.58	.56
Duyguları Bastırma	-.03	.10	-.02	-.31	.75
Yüksek Standartlar	.27	.12	.13	2.17	.03
R=.37; R ² =.14; Δ R ² =.11; F=4.37; p=.000					

Toplam şema puanları ile yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyleri incelendikten sonra tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin ayrı regresyon modelleri kurulup bulgular Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 8'den hareketle, öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, şiddet alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %4'ünü açıklamaktadır ($F(8, 302) = 2.73, p=.006$). Kusurluluk/Utanç şeması, üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilemektedir ($\beta = .20, t(302) = 2.14, p=.03$).

Tablo 8. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Şiddet Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.04	.03	.12	1.40	.16
Duygusal Yoksunluk	-.01	.02	-.05	-.71	.47
Kusurluluk	.06	.03	.20	2.14	.03
Bağımlılık	.02	.02	.09	1.00	.31
Başarısızlık	-.01	.02	-.05	-.67	.50
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	.01	.03	.02	.35	.72
Karamsarlık	-.02	.02	-.07	-.93	.34
Duyguları Bastırma	-.01	.02	-.04	-.59	.55

R=.26; R²=.07; Δ R²=.04; F= 2.73; p=.006

Tablo 9'dan hareketle, öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, istismar alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %12'sini açıklamaktadır ($F(11, 302) = 4.73, p=.000$). Terk edilme ($\beta = .21, t(302) = 2.54, p=.01$) ve kusurluluk/utanç ($\beta = .21, t(302) = 2.21, p=.02$) şeması, üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilemektedir.

Tablo 9. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların İstismar Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.16	.06	.21	2.54	.01
Duygusal Yoksunluk	-.01	.04	-.01	-.20	.84
Kusurluluk	.14	.06	.21	2.21	.02
Sosyal İzolasyon	-.04	.05	-.07	-.78	.43
Bağımlılık	.04	.04	.10	1.17	.24
Başarısızlık	-.02	.04	-.03	-.42	.67
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	.02	.07	.02	.36	.71

Onay Arayıcılık	-.005	.04	-.009	-.11	.90
Karamsarlık	-.08	.04	-.13	-1.78	.07
Duyguları Bastırma	.03	.05	.04	.58	.55
Yüksek Standartlar	.08	.06	.08	1.30	.19
R=.39; R ² =.15; Δ R ² =.12; F= 4.73; p=.000					

Tablo 10'a göre, öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, kontrol alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %4'ünü açıklamaktadır ($F(8, 302) = 2.64, p=.008$). Yüksek standartlar ($\beta = .18, t(302) = 2.77, p=.006$) şeması, üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilemektedir.

Tablo 10. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Kontrol Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.09	.06	.11	1.36	.17

Duygusal Yoksunluk	.02	.05	.03	.49	.62
Sosyal İzolasyon	-.04	.05	-.07	-.85	.39
Bağımlılık	.03	.04	.07	.87	.38
Onay Arayıcılık	-.02	.04	-.03	-.48	.62
Karamsarlık	.005	.05	.008	.09	.92
Yüksek Standartlar	.20	.07	.18	2.77	.006
Cezalandırılma	.02	.04	.04	.54	.58
R=.25; R ² =.06; Δ R ² =.04; F= 2.64; p=.008					

Tüm katılımcılar için regresyon analizi gerçekleştirildikten sonra, cinsiyet değişkeninin grupları arasında tutum puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşması sebebiyle hem erkekler hem de kadınlar için tutum ölçeğinin alt boyutlarını değerlendiren ayrı regresyon analizleri yapılmıştır. Kadın üniversite öğrencileri için bulgular; Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 11'e göre, kadın üniversite öğrencileri için yapılan korelasyon analizi sonucunda tutum toplam puanları ile erken dönem uyumsuz şemalar toplam puanları arasında pozitif

yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.23$, $p=.000$). Terk edilme ($r=.23$, $p=.000$), kusurluluk ($r=.22$, $p=.001$), sosyal izolasyon ($r=.16$, $p=.009$), bağımlılık ($r=.27$, $p=.000$), tehditler karşısında dayanıksızlık ($r=.20$, $p=.002$), onay arayıcılık ($r=.18$, $p=.005$), karamsarlık ($r=.16$, $p=.009$) ve yüksek standartlar ($r=.17$, $p=.007$) şemaları ile tutum toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Şemaların toplam puanı ile şiddet ($r=.15$, $p=.01$), istismar ($r=.25$, $p<.000$) ve kontrol ($r=.16$, $p=.009$) alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca şiddet alt boyutu ile yapılan regresyon modeli anlamlı bir sonuç göstermemesi sebebiyle tablolara dahil edilmemişti

Tablo 11. Kadın Öğrencilerin Erken Dönem Uyumsuz Şemaları ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	1																		
2	.53**	1																	
3	.82**	.27**	1																
4	.79**	.19**	.38**	1															
5	.23**	.15*	.25**	.16**	1														
6	.35**	.21**	.33**	.26**	.77**	1													
7	.11	.18**	.14**	.03	.63**	.40**	1												
8	.22**	.24**	.26**	.08	.78**	.68**	.56**	1											
9	.16**	.15*	.20**	.10	.80**	.54**	.71**	.64**	1										
10	.27**	.18**	.28**	.18**	.77**	.64**	.39**	.68**	.52**	1									
11	.10	.12	.13*	.04	.67**	.52**	.33**	.67**	.44**	.68**	1								
12	.20**	.09	.25**	.09	.72**	.54**	.42**	.49**	.64**	.47**	.36**	1							
13	.007	.02	.06	-.005	.48**	.20**	.33**	.21**	.40**	.20**	.16*	.43**	1						
14	.10	.06	.08	.11	.72**	.57**	.43**	.47**	.54**	.52**	.42**	.41**	.28**	1					
15	.18**	-.04	.17**	.19**	.64**	.51**	.21**	.30**	.39**	.39**	.38**	.49**	.40**	.45**	1				
16	.16**	.07	.09	.20**	.68**	.59**	.30**	.44**	.48**	.54**	.46**	.51**	.16*	.49**	.39**	1			
17	.09	.16*	.13*	.01	.67**	.42**	.59**	.57**	.65**	.42**	.33**	.48**	.23**	.47**	.22**	.43**	1		
18	.17**	.01	.19**	.13*	.45**	.32**	.13*	.21**	.27**	.17**	.13*	.37**	.37**	.32**	.55**	.22**	.29**	1	
19	.10	-0.3	.08	.15*	.71**	.44**	.31**	.45**	.53**	.47**	.37**	.50**	.37**	.54**	.53**	.55**	.44**	.32**	1

*p<.05, **p<.01

1: Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum (Toplam); 2: Şiddet; 3: İstismar; 4: Kontrol; 5: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar (Toplam); 6: Terk Edilme; 7: Duygusal Yoksunluk; 8: Kusurluluk/Utang; 9: Sosyal İzolasyon; 10: Bağımlılık/İç İç Geçme; 11: Başarısızlık; 12: Tehditler Karşısında Dayanıksızlık; 13: Yetersiz Özdenetim/Ayrıcalıklılık; 14: Kendini Feda; 15: Onay arayıcılık; 16: Karamsarlık; 17: Duyguları Bastırma; 18: Yüksek Standartlar; 19: Cezalandırılma

Tablo 12'den hareketle, erken dönem uyumsuz şemaların tutum düzeyleri üzerindeki etkisine dair kurulan model anlamlı olup tutumlar üzerindeki varyansın %11'i açıklanmaktadır ($F(8, 194) = 4.05, p=.000$). Sadece terk edilme şemasının kadın üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilediği bulunmuştur ($\beta =.37, t(194)=3.34, p=.001$).

Tablo 12. Kadın Öğrencilerin Erken Dönem Uyumsuz Şemalarının Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.51	.15	.37	3.34	.001
Kusurluluk	-.12	.15	-.09	-.84	.39
Sosyal İzolasyon	-.03	.09	-.03	-.36	.71
Bağımlılık	.14	.09	.16	1.61	.10
Tehditlere Karşı Dayanıksızlık	.05	.16	.03	.32	.74
Onay Arayıcılık	-.07	.10	-.06	-.70	.48
Karamsarlık	-.11	.10	-.09	-1.05	.29

Yüksek Standartlar	.19	.15	.10	1.22	.22
R=.38; R ² =.15; Δ R ² =.11; F= 4.05; p=.000					

Tablo 13 incelendiğinde, kadın öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, istismar alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %10'unu açıklamaktadır (F(10, 194) = 3.34, p=.000).

Tablo 13. Kadın Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların İstismar Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Terk Edilme	.14	.07	.20	1.83	.06
Duygusal Yoksunluk	.007	.06	.01	.11	.91
Kusurluluk	.09	.08	.13	1.03	.30
Sosyal İzolasyon	-.01	.06	-.03	-.23	.81
Bağımlılık	.09	.04	.20	1.84	.06
Başarısızlık	-.08	.05	-.17	-1.66	.09

Tehditlere Karşı Dayanıksızlık	.08	.08	.09	1.01	.31
Onay Arayıcılık	-.04	.05	-.07	-.73	.46
Duyguları Bastırma	-.06	.06	-.10	-1.07	.28
Yüksek Standartlar	.13	.08	.13	1.52	.12
R=.39; R ² =.15; Δ R ² =.10; F= 3.34; p=.000					

Tablo 14'e göre, kadın öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, kontrol alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %4'ünü açıklamaktadır ($F(6, 194) = 2.63, p=.01$).

Tablo 14. Kadın Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların

Kontrol Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.14	.08	.19	1.82	.06
Bağımlılık	.001	.04	.002	.02	.98

Onay Arayıcılık	.03	.06	.05	.56	.57
Karamsarlık	.04	.06	.06	.63	.52
Yüksek Standartlar	.03	.09	.03	.41	.67
Cezalandırılma	-.008	.06	-.01	-.13	.89
R=.27; R ² =.07; Δ R ² =.04; F= 2.63; p=.018					

Erkek öğrencilere ait korelasyon analizi Tablo 15’te ve regresyon analizleri Tablo 16, Tablo 17 ve Tablo 18 ve Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 15’e göre, erkekler için yapılan korelasyon analizi sonucunda tutum toplam puanları ile erken dönem uyumsuz şemalar toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.27, p=.002$). Terk edilme ($r=.38, p=.000$), duygusal yoksunluk ($r=.16, p=.04$), kusurluluk ($r=.26, p=.003$), bağımlılık ($r=.35, p=.000$), başarısızlık ($r=.34, p=.000$), tehditlere karşı dayanıksızlık ($r=.16, p=.04$), karamsarlık ($r=.22, p=.01$), duyguları bastırma ($r=.19, p=.02$) ve yüksek standartlar ($r=.17, p=.03$) şemalarının, tutum toplam puanları ile arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ek olarak, şemaların toplam puanı ile şiddet ($r=.19, p=.02$) ve istismar ($r=.29, p=.001$) alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 15. Erkek Öğrencilerin Erken Dönem Uyumsuz Şemaları ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	1																			
2	.63**	1																		
3	.79**	.47**	1																	
4	.67**	.05	.16*	1																
5	.27**	.19*	.29**	.09	1															
6	.38**	.27**	.40**	.13	.71**	1														
7	.16*	.09	.13	.12	.66**	.40**	1													
8	.26**	.30**	.37**	-.05	.72**	.61**	.49**	1												
9	.15	.07	.15	.07	.80**	.53**	.62**	.56**	1											
10	.35**	.29**	.31**	.17*	.77**	.70**	.48**	.57**	.47**	1										
11	.34**	.34**	.39**	.06	.70**	.53**	.33**	.65**	.37**	.66**	1									
12	.16*	.18*	.13	.06	.71**	.48**	.45**	.44**	.61**	.48**	.39**	1								
13	-.01	-.06	-.006	.02	.49**	.10	.29**	.20*	.51**	.26**	.22**	.21*	1							
14	.002	-.03	.01	.007	.63**	.43**	.44**	.29**	.51**	.42**	.34**	.34**	.38**	1						
15	.15	.13	.16*	.07	.61**	.36**	.31**	.23**	.40**	.36**	.43**	.53**	.27**	.37**	1					
16	.22**	.21*	.25**	.06	.77**	.53**	.46**	.56**	.56**	.54**	.52**	.59**	.31**	.49**	.41**	1				
17	.19*	.18*	.27**	.003	.69**	.50**	.37**	.59**	.63**	.46**	.46**	.42**	.27**	.34**	.35**	.50**	1			
18	.17*	-.002	.05	.27**	.42**	.23**	.26**	.08	.38**	.28**	.11	.24**	.26**	.30**	.32**	.24**	.28**	1		
19	-.04	-.03	-.02	-.03	.54**	.16*	.27**	.24**	.44**	.20*	.23**	.40**	.38**	.45**	.36**	.45**	.29**	.27**	1	

*p<.05, **p<.01

1: Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum (Toplam); 2: Şiddet; 3: İstismar; 4: Kontrol; 5: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar (Toplam); 6: Terk Edilme; 7: Duygusal Yoksunluk; 8: Kusurluluk/Utanç; 9: Sosyal İzolasyon; 10: Bağımlılık/İç İçe Geçme; 11: Başarısızlık; 12: Tehditler Karşısında Dayanıksızlık; 13: Yetersiz Özdenetim/Ayrıcalıklılık; 14: Kendini Feda; 15: Onay arayıcılık; 16: Karamsarlık; 17: Duyguları Bastırma; 18: Yüksek Standartlar; 19: Cezalandırılma

Tablo 16'dan hareketle, şemaların tutum düzeyleri üzerindeki etkisine dair kurulan model anlamlı olup tutumlar üzerindeki varyansın %12'si açıklanmaktadır ($F(9, 107) = 2.60, p=.01$). Sadece terk edilme şemasının erkek üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilediği bulunmuştur ($\beta = .29, t(107) = 2.09, p=.03$).

Tablo 16. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.42	.20	.29	2.09	.03
Duygusal Yoksunluk	-.01	.13	-.01	-.10	.91
Kusurluluk	-.02	.17	-.02	-.14	.88
Bağımlılık	.05	.13	.06	.43	.66
Başarısızlık	.22	.15	.20	1.50	.13
Tehditlere Karşı Dayanıksızlık	-.10	.19	-.06	-.56	.57
Karamsarlık	-.02	.15	-.02	-.16	.87

Duyguları Bastırma	-.06	.15	-.05	-.41	.67
Yüksek Standartlar	.20	.20	.10	1.04	.29
R=.43; R ² =.19; Δ R ² =.12; F= 2.60; p=.010					

Tablo 17 incelendiğinde, erkek öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, şiddet alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %8'ini açıklamaktadır ($F(7, 107) = 2.45, p=.02$). Fakat şiddet alt boyutunda, hiçbir şemanın etkili olmadığı görülmektedir bu sebeple bu anlamlılık önemli bir etki yaratmamaktadır.

Tablo 17. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Şiddet Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Terk Edilme	.07	.05	.17	1.22	.22
Kusurluluk	.04	.04	.14	1.03	.30
Bağımlılık	.01	.03	.06	.40	.68
Başarısızlık	.04	.04	.16	1.16	.24

Tehditlere Karşı Dayanıksızlık	.02	.05	.06	.52	.59
Karamsarlık	-.03	.04	-.10	-.79	.42
Duyguları Bastırma	-.03	.04	-.10	-.89	.37
R=.38; R ² =.14; Δ R ² =.08; F= 2.45; p=.023					

Tablo 18'den hareketle, erkek öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, istismar alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %16'sını açıklamaktadır ($F(7, 107) = 4.03, p=.001$). Sadece terk edilme şeması, erkek üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilemektedir ($\beta = .31, t(107) = 2.28, p=.02$).

Tablo 18. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların İstismar Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Terk Edilme	.25	.11	.31	2.28	.02
Kusurluluk	.05	.09	.07	.55	.58
Bağımlılık	-.05	.06	-.10	-.75	.45

Başarısızlık	.16	.08	.27	1.96	.05
Onay Arayıcılık	-.02	.06	-.04	-.41	.67
Karamsarlık	-.02	.07	-.04	-.36	.71
Duyguları Bastırma	.02	.08	.03	.30	.76
R=.46; R ² =.22; Δ R ² =.16; F= 4.03; p=.001					

Tablo 19'a göre, erkek öğrencilerin şema ölçeğinden ilgili şemalara ait aldığı toplam puanlar, kontrol alt boyutundaki tutum düzeyi değişiminin %7'sini açıklamaktadır ($F(2, 107) = 4.99, p=.008$). Sadece yüksek standartlar şeması, erkek üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilemektedir ($\beta = .25, t(107) = 2.56, p=.01$).

Tablo 19. Erkek Üniversite Öğrencilerindeki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların

Kontrol Alt Boyutu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	t	p
Bağımlılık	.04	.04	.10	1.03	.30

Yüksek Standartlar	.27	.10	.25	2.56	.01
R=.29; R ² =.08; Δ R ² =.07; F= 4.99; p=.008					

Tablo 20’de, erken dönem uyumsuz şemalar, şiddete yönelik tutum, yaş ve cinsiyet değişkenleri ile bir regresyon modeli oluşturulmuştur. Buna göre; model, tutum düzeyindeki değişimin %18’ini açıklamaktadır ($F(13, 289) = 6.041, p=.000$). Terk edilme ($\beta = .31, t(302) = 3.68, p=.000$), bağımlılık ($\beta = .16, t(302) = 1.99, p=.04$) ve cinsiyet ($\beta = .28, t(302) = 5.13, p=.000$) değişkenleri yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilemektedir. Modele göre, kadınlar ve erkekler arasındaki tutum düzeyi farklılığı istatistiksel olarak anlamlı olup erkekler, kadınlardan 4.56 puan daha yüksek tutum düzeyine sahiptir.

Tablo 20. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Yaş ve Cinsiyetin Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Üzerindeki Yordayıcı Etkisi

Değişkenler	B	S.H.	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Terk Edilme	.44	.12	.31	3.68	.000
Duygusal Yoksunluk	.007	.09	.006	.07	.94
Kusurluluk	.04	.11	.03	.38	.70
Sosyal İzolasyon	-.06	.09	-.06	-.72	.46
Bağımlılık	.15	.07	.16	1.99	.04

Başarısızlık	-.06	.08	-.06	-.78	.43
Tehditlere Karşı Dayanıksızlık	.01	.12	.009	.11	.90
Onay Arayıcılık	-.02	.08	-.02	-.30	.76
Karamsarlık	-.04	.08	-.03	-.49	.62
Duyguları Bastırma	-.07	.09	-.05	-.72	.47
Yüksek Standartlar	.19	.12	.09	1.57	.11
Cinsiyet	4.56	.88	.28	5.13	.000
Yaş	-.01	.16	-.006	-.11	.91

R=.46; R²=.21; Δ R²=.18; F=6.041; p=.000

5. TARTIŞMA

Bu araştırmanın ana amaçları; üniversite öğrencilerinde erken dönem uyumsuz şemaların düzeyi ile yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ve şemaların düzeyinin öğrencilerin partner şiddetine yönelik tutum puanlarını arttırıp arttırmadığını incelemektir. Belirlenen amaçlar doğrultusunda bulgular kısmında sunulan sonuçlar, çalışmanın bu bölümünde literatür çerçevesinde incelenip tartışılmıştır. Aynı zamanda, çalışmanın sınırlılıklarına ve gelecekteki çalışmalara katkı sağlayabilmek amacıyla önerilere yer verilmiştir.

5.1. Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumlara İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi

Bireylerin tutumlarının, davranışların tahmin edicisi ve bu davranışların kabulünün gerçekleşmesinde önemli bir rol oynadığı bilinmektedir (Fincham ve ark., 2008). Mevcut çalışmada; ilişkilerde duygusal, cinsel ve fiziksel şiddet uygulama ve maruz kalma açısından risk grubu olarak değerlendirilen 18-26 yaş arasındaki kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin yakın partner şiddetine yönelik tutumları ile erken dönem uyumsuz şemaları arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Öncelikle, öğrencilerin yakın partner şiddetine yönelik tutumları, sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Sosyo-demografik bilgi formundaki sadece cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla tutum puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Bir diğer deyişle, erkek öğrencilerin yakın ilişkide şiddeti kabul düzeyi kadın öğrencilere göre daha yüksektir. Bu sonuçtan yola çıkıldığında, erkek öğrencilerin ilişkilerinde kendilerine uygulanan fiziksel veya duygusal şiddeti kabul etme ve bu şiddet türlerini uygulama açısından daha riskli bir konumda olduğu söylenebilmektedir.

Yakın partner şiddetinin hem maruz kalma hem de uygulama açısından literatürde sıklıkla cinsiyete göre incelendiği bilinmektedir. Bu çalışmanın sonucunda ulaşılan, erkeklerin kadın öğrencilere kıyasla şiddeti kabul düzeyinin daha yüksek olması, literatürdeki çoğu çalışmayla desteklenmektedir (Ayyıldız ve Taylan, 2018; Kepir-Savoly ve ark., 2014; Karatay ve ark., 2017; Yumuşak, 2013). Buna karşın, bazı çalışmalarda erkeklerin ve kadınların partnerlerine şiddet uygulama ve mağduru olma açısından aralarında bir farklılık olmadığı (Akış ve ark., 2019) ve bazen de kadınların daha fazla katkısı olduğu (Capaldi ve ark., 2012) ifade edilmiştir. Alanyazına bakıldığında, partner şiddetine yönelik tutum değerlendirilirken cinsiyet farklılıklarının tartışmalı bir konu olduğunu söylemek mümkündür. Erkeklerin kadınlara göre daha yüksek partner şiddeti kabul düzeyine sahip olması iki konu ile ilişkilendirilebilmektedir.

İlk olarak, erkeklerin yakın ilişkilerde şiddeti kabulünün daha yüksek olması, toplumsal yapı ve cinsiyet rolleri ile ilişkili bulunmuştur. Ataerkil bir düzene sahip olan toplumlarda ortaya çıkan güç eşitsizliği ve cinsiyet rolleri, erkeklerin kontrol sağlama amacıyla şiddete başvurmasını destekler niteliktedir (O'Keefe ve Treister, 1998; Shorey

ve ark., 2008). Romantik ilişkilerde şiddete yönelik daha toleranslı tutumlar, genellikle kadın ve erkek için “uygun” olarak görülen rollere ilişkin tutumlar veya inançlara eşlik etmektedir (Offenhauer ve Buchalter, 2011). Lichter ve McCloskey’in (2004) yaptığı araştırmada, kadın ve erkek cinsiyet rolleri ile ilgili geleneksel inançlara sahip olmanın, ilişkilerdeki şiddete dahil olma bakımından bir risk faktörü olduğu bulunmuştur. İlişkide sözünü dinletmek, baskın olmak ve istediğini yaptırmak gibi bazı durumlarda erkeğin şiddet uygulaması, toplum tarafından kabul edilen erkek rolü ile ilişkili bulunmakta ve şiddete yönelik tutum ve davranışları normalleştirmektedir (Özdere, 2019). Bu bağlamda; ataerkil bir toplumsal yapıya sahip olan Türk toplumunda, erkekler yakın ilişkilerdeki fiziksel şiddeti, duygusal istismarı veya kontrol edici davranışları daha normal ve kabullenilebilir bulabilmektedir. Bunun sonucu olarak, erkeklerin yakın partner şiddetine yönelik kabulünün kadınlara kıyasla daha yüksek olabileceği yorumu yapılabilmektedir.

İkinci olarak, erkeklerin kadınlara kıyasla yakın partner şiddetine yönelik farkındalığının düşük olmasıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, erkeklerin kadınlara göre şiddeti kabul düzeyi yüksektir çünkü fiziksel ve duygusal şiddete yönelik farkındalıkları kadınlarınkinden daha düşük olarak değerlendirilebilir. Karatay ve arkadaşlarının (2017) yürüttükleri araştırmada, kadınların şiddete dair farkındalığının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle psikolojik istismar olan ihmal, alay etme, sosyal yaşamı kısıtlama ve kıskanma davranışlarının erkekler tarafından daha az şiddet davranışı olarak algılandığı belirtilmiştir. Benzer olarak Duman (2019), yetişkinlerin psikolojik istismara dair farkındalık seviyelerinin ne olduğunu ölçmeyi amaçlayan bir araştırma yürütmüştür. Katılımcıların %51’i, psikolojik istismara yol açan davranışlara maruz kaldığını ancak bu durumu anket sonuçlarından önce fark etmediklerini belirtmişlerdir. Bahsedilen araştırmalarda kişilerin farkındalık seviyelerinin değişebileceği sonucu çıkarılabilmektedir ve erkeklerin ilişkilerindeki şiddet yaşantısını normal olarak değerlendirebilecekleri görülmektedir. Bu konuda kadınların farkındalık seviyesinin yüksek olması, son yıllarda kadına yönelik şiddet konusunun çok araştırılıp buna yönelik farkındalık sağlama ve önleme programlarının yürütülmesi olabilmektedir.

5.2. Yakın Partner Şiddeti Maruziyetine İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi

Mevcut çalışmada, güncel olarak ilişkisi olan katılımcıların %1.8’i fiziksel şiddet %10’u duygusal şiddet ve %2.4’ü cinsel şiddet yaşadığını belirtmiştir. Geçmiş ilişkilerin herhangi birinde yaşanan şiddet yaşantısı değerlendirildiğinde; öğrencilerin %12.7’sinin fiziksel şiddet, %54.6’sının duygusal şiddet, %9.2’sinin cinsel şiddet yaşadığı bulunmuştur. Ayrıca geçmişteki ilişkilere ilişkin olarak katılımcıların %17.3’ü duygusal şiddet ve %8.1’i cinsel şiddet yaşayıp yaşamadığı ile ilgili emin olmadığını belirtmiştir. Çalışmanın sonuçlarında görüldüğü üzere, ilişkide şiddet yaşayıp yaşamadığına emin olmayan öğrencilerin oranı azımsanmaması gereken bir seviyededir. Özellikle duygusal ve cinsel şiddet için kişilerin farkındalığının daha düşük olabileceği ve kafa karışıklığı yaşayabildikleri düşünülebilir. Duygusal şiddetin görünür bir bulgusunun olmaması, daha gizli ve manipülatif bir şekilde ilerlemesi sebebiyle kişilerin kafa karışıklığı yaşama olasılığı fazladır. Cinsel şiddet değerlendirilirken ilk akla gelen istenmeyen cinsel birleşme dışında, kişilerin rızası olmadan veya rıza veremeyecek bir durumdayken gerçekleştirilen herhangi bir cinsel eylem olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu

sebeple, kişilerin yaşadıkları zorlayıcı durumları nasıl değerlendireceğiyle ilgili kafa karışıklığı yaşayabildiği düşünülebilir.

Mevcut çalışmada, psikolojik şiddetin yaygınlığı diğer şiddet türlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin ilişkilerinde yaşadığı şiddet türlerinin yaygınlığı açısından literatür incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmuştur. Yurtdışında yapılan birkaç çalışmada, üniversite öğrencilerinin ilişkilerinin yaklaşık %30'unda fiziksel, %50 ile %80 arasında psikolojik ve %15 ile %25 aralığında cinsel şiddet yaşadığı ortaya koyulmuştur (Nabors, 2009; Gover ve ark., 2008; Shorey ve ark., 2011). Yurtiçindeki alanyazın incelendiğinde, Akış ve arkadaşları (2019), üniversite öğrencilerinin ilişkilerinde en çok yaşadığı şiddet türünün psikolojik şiddet olduğunu bulmuştur. Benzer olarak Karatay ve arkadaşları (2017), üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışlarını değerlendirmek için bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırmanın sonucuna göre, katılımcıların %30'unun sözel, %23'ünün duygusal, %13'ünün fiziksel ve %7'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı bulunmuştur. Türkiye'de yapılan bir diğer çalışmada ise Toplu ve Sümer (2011), 640 üniversite öğrencisinin yaklaşık %25'inin psikolojik, %6'sının cinsel ve %10'unun fiziksel şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşmışlardır). Mevcut çalışmada bulunan sonuçlar, yurtiçinde yürütülen diğer çalışmalarla kıyaslandığında şiddet türlerine maruz kalma açısından benzer bulgular elde edilmiştir.

Mevcut çalışmada bulunan psikolojik şiddetin en sık karşılaşılan yakın partner şiddeti türü olduğu, yurtiçindeki ve yurtdışındaki literatürle uyum içindedir. Öğrencilerin mevcut ve geçmişteki ilişkilerinde yaşadıkları şiddet yaşantısı olarak ayrı ele alındığında ise katılımcıların güncel ilişkilerinde çok daha az şiddet yaşantısı belirttiği fakat geçmişteki yaşantılarının alanyazınla benzerlik gösterdiği söylenebilmektedir. Öğrencilerin mevcut ilişkilerinde çok daha az şiddet yaşantısı bildirmesinin, henüz ilişkilerinde böyle bir yaşantı ortaya çıkmamasından veya bunu bir yerde belirtme konusunda rahat hissetmemelerinden kaynaklanabileceği yorumu yapılabilmektedir.

5.3. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın ana amacı kapsamında, üniversite öğrencilerindeki erken dönem uyumsuz şemaların düzeyi ile yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyi arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Mevcut çalışmanın sonuçlarına göre, erken dönem uyumsuz şemaların düzeyi ile yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Şemaların şiddeti arttıkça yakın partner şiddetine yönelik kabul düzeyinin arttığı gözlemlenmiştir. Terk edilme, duygusal yoksunluk, kusurluluk/utanç, sosyal izolasyon, bağımlılık, başarısızlık, tehditler karşısında dayanıksızlık, onay arayıcılık, karamsarlık, duyguları bastırma ve yüksek standartlar şemalarının varlığı ile yakın partner şiddetine yönelik tutum puanları arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunurken yetersiz özdenetim, cezalandırılma ve kendini feda şemaları ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Bahsedilen anlamlı ilişkilere sahip olan şemalara bakıldığında, öğrencilerin bu şemalara sahip olmasının şiddete yönelik kabul seviyelerini arttıracakı söylenebilmektedir. Öğrencilerin şemalarının şiddetinin partner şiddetine yönelik tutum

üzerindeki etkisini incelemek için kurulan model anlamlı bulunmuştur. Terk edilme ve yüksek standartlar şemalarının, öğrencilerin yakın partner şiddetine yönelik kabul düzeylerini bağımsız olarak etkilediği belirlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkıldığında; terk edilme şemasına sahip olan kişiler, partnerlerinin onları terk edebileceği ve her an hayatlarından kaybolabileceği algısına sahip oldukları için ilişkide yaşanan şiddete yönelik daha kabullenici tutumlara sahip olabilirler. Bu kişilerin ilişkilerinde partneri kaybetmemek amacıyla daha fazla şiddet uygulamaya veya şiddete maruz kalmaya ilişkin kabul düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Yüksek standartlar şeması bulunan kişiler, eleştiriden kaçınmak amacıyla kendileri için belirledikleri yüksek standartlara ulaşmaya çalışmak zorunda hissetmektedir. Bu durum, kişinin kendisine ve etrafındakilere yönelik olarak da aşırı eleştirici ve mükemmeliyetçi olmasına yol açmaktadır. Yüksek standartlar şemasına sahip olan kişilerin, kendisine ve partnerine yönelik eleştiriciliği ve belirlediği standartlara ulaşılması zorunluluğu sebebiyle bu kişilerin ilişkilerindeki şiddete yönelik kabulünün daha fazla olup şiddet uygulama ve maruz kalma açısından daha fazla risk altında olduğu düşünülmektedir.

Analizler yapılırken, cinsiyete göre yakın partner şiddetine yönelik tutum puanlarının farklılaştığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple hem genel bir model hem de kadın ve erkeğe göre ayrı modeller değerlendirilmiştir. Erken dönem uyumsuz şemalar, cinsiyet ve yaş için kurulan genel modelde; terk edilme şeması, bağımlılık şeması ve cinsiyetin yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyini bağımsız olarak etkilediği bulunmuştur. Bağımlılık şemasına sahip olan kişiler, tek başına yaşamlarını sürdüremeyecekleri inancına sahip oldukları için çaresiz ve endişeli hissetmektedirler. Bu durumda, bağımlılık şeması olan kişilerin partnerlerini kaybetmemek için yakın partner şiddetine yönelik kabulünün daha fazla olabileceği düşünülmektedir.

Kadın öğrenciler için yapılan korelasyon analizinde; terk edilme, kusurluluk, sosyal izolasyon, bağımlılık, tehditler karşısında dayanıksızlık, onay arayıcılık, karamsarlık ve yüksek standartlar şemaları ile tutum toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Kadın üniversite öğrencileri için kurulan modele göre, kadınlarda terk edilme şeması genel olarak şiddete yönelik kabul düzeylerini etkilemektedir fakat şiddet, istismar ve kontrol alt boyutlarında etkili bir şema öne çıkmamaktadır.

Erkek öğrenciler için yapılan korelasyon analizinde; terk edilme, duygusal yoksunluk, kusurluluk, bağımlılık, başarısızlık, tehditlere karşı dayanıksızlık, karamsarlık, duyguları bastırma ve yüksek standartlar şemalarının, tutum toplam puanları ile arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Erkek üniversite öğrencileri için kurulan modele göre, erkeklerde terk edilme şeması; hem genel olarak hem de istismar alt boyutunda kabul düzeyini arttırırken kontrol alt boyutunda; yüksek standartlar şemasının etkili olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlardan yola çıkıldığında; partnerin her an gidebileceği algısına sahip olan erkeklerin, özellikle ilişkide maruz kaldıkları ve uyguladıkları psikolojik istismara yönelik kabul seviyelerinin arttığı yorumu yapılabilmektedir. Ayrıca aşırı eleştirel ve yüksek standartlara sahip erkeklerin, partnerinin kontrolcü davranışlarına maruz kaldığında ilişkide belirlenen standartları karşılamak için şiddete yönelik olarak daha kabullenici tutum sergileyeceği

düşünülmektedir. Diğer yandan, bu kişilerin partnerine çok eleştirel yaklaşarak kontrolcü davranışlar sergileme açısından da daha riskli olabileceği yorumu yapılabilmektedir.

Literatür incelendiğinde, erken dönem uyumsuz şemalar ile yakın partner şiddetine yönelik tutumu inceleyen az sayıda araştırma bulunmuştur. Bu araştırmalar, çoğunlukla şiddete maruz kalma veya uygulama olarak ayrı ayrı incelenmiştir. Mevcut çalışmanın farkları; şemalar ile şiddete yönelik tutum arasındaki direkt ilişkiyi incelemesi ve şiddet maruziyeti ile uygulayıcılığını birlikte ele almasıdır. Yakın partner şiddetine maruz kalma durumuna göre değerlendirildiğinde, kopukluk ve reddedilme şema alanı ortak olarak, kişilerin partner şiddetine maruz kalması açısından riskli bulunmuştur (Atmaca ve Gençöz, 2016; Taşkale ve Soygüt, 2016). Ayrıca Atmaca ve Gençöz'ün (2016) çalışmasında, kadınların çocukluk döneminde deneyimlediği istismar ve ihmal ile yakın partner şiddeti arasındaki yeniden mağduriyet süreci incelenerek sadece duygusal yoksunluk ve tehditlere karşı dayanıksızlık şemalarının, bu ilişkiye aracılık ettiği bulunmuştur. Taşkale ve Soygüt (2016), kadınların algıladıkları ebeveynlik biçimleri ve ilişkilerdeki şiddet yaşantıları arasında erken dönem uyumsuz şemaların rolünü incelemeyi hedeflemiştir. Sonuçlara göre, kopukluk şema alanına ek olarak yüksek standartlar şema alanının da yakın partner şiddetini yordadığı bulunmuştur.

İlişkilerde şiddete maruz kalma ve uygulama açısından erken dönem uyumsuz şemaların rolünün incelendiği araştırmalar mevcuttur (Gay ve ark., 2013; Crawford ve Wright, 2007; Haasija ve ark., 2017, Baltalarlı, 2019). Gay ve arkadaşları (2013) kadınlarla yürüttükleri araştırmada, çocukluk kötüye kullanımı ile ilişkilerde şiddete maruz kalma ve uygulama açısından kopukluk ve reddedilme şema alanının önemli bir aracı rol oynadığını bulmuştur. Crawford ve Wright (2007), çocuklukta psikolojik istismar yaşama ile yetişkin ilişkilerinde hem şiddeti uygulama hem de maruz kalma açısından güvensizlik/kötüye kullanılma, kendini feda ve duygusal yoksunluk şemalarının tamamen aracı rolü olduğu bulunmuştur. Haasija ve arkadaşları (2017), kadın üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada algılanan ebeveynlik biçimleri ve partner şiddeti uygulayıcısı-mağduru olma açısından sadece boyun eğicilik şemasının yakın partner şiddeti mağduriyeti ile ilişkisi olduğunu ve yetersiz öz denetim ile güvensizlik şemalarının yakın partner şiddeti uygulamakla anlamlı bir ilişkisi olduğunu bulmuştur. Baltalarlı (2019) yüksek lisans tez çalışmasında, üniversite öğrencilerinin şema alanları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Kopukluk, zedelenmiş otonomi, başkası yönelimlilik ve yüksek standartlar ile anlamlı ilişkiler bulunup zedelenmiş sınırlar ile anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Erken dönem uyumsuz şemalar ile partnere şiddet uygulama arasındaki ilişkilere odaklanan araştırmalar görülmektedir (Paim ve Falcke, 2018; Mckee ve ark., 2012; Karabacak-Çelik ve Balcı-Çelik, 2022). Paim ve Falcke (2018), kadın ve erkekte kusurluluk/utanç şemasının ve sadece erkeklerde güvensizlik/kötüye kullanılma şemasının partnere şiddet uygulama ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Mckee ve arkadaşları (2012) ise eşlerine şiddet gösteren erkeklerle yaptıkları çalışmada, sadece yetersiz öz denetim ve haklılık şemalarının saldırganlığı yordadığını bulmuşlardır. Karabacak-Çelik ve Balcı-Çelik (2022) ise kişilerin ego durumları ile flörtte yaşanan şiddet arasındaki ilişkiyi inceleyerek, zedelenmiş otonomi ve başkası yönelimlilik şema alanlarının yordayıcı olduğunu bulmuşlardır.

Bu çalışmalara bakıldığında, yakın partner şiddetine yönelik tutum ile ilişkili şema alanları birbirleri ile benzerdir ancak şemalar çalışmalara göre değişiklik göstermektedir. Örneğin mevcut çalışmada, diğer birkaçından farklı olarak yetersiz özdenetim ve kendini feda şemaları şiddete yönelik tutum ile ilişkili bulunmamıştır. Erken dönem uyumsuz şemalar, genelde aracı rolü değerlendirilerek incelenmiştir. Mevcut çalışmadaki korelasyon analizinde anlamlı çıkan şemalar; zedelenmiş otonomi, kopukluk ve yüksek standartlar şema alanlarına aittir. Ayrıca kadınlarda terk edilme şeması ve erkeklerde hem terk edilme hem de yüksek standartlar şeması şiddete yönelik kabulü bağımsız olarak yordamaktadır. Bu şemalarla ilgili olarak literatürde benzer şema alanlarına dair anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Buradan yola çıkıldığında çalışmanın sonuçları, literatürle genel anlamda uyum göstermektedir.

5.4. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın sınırlılıkları; katılımcı sayısına, örnekleme, ölçeklere ve konuya bağlı olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmanın en büyük sınırlılığının, örneklem büyüklüğü hesaplamasında bulunan 385 kişi sayısına ulaşamaması olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın örnekleme 18-26 yaş arasındaki üniversite öğrencileri olarak belirlenmiştir. Genç yetişkinlerin ilişkilerinde deneyimlediği şiddet açısından riskli bir grup olması ve üniversite öğrencilerine ulaşmanın katılımcı bulma açısından daha verimli olacağını düşünülmüştür. Ölçekler internet üzerinden tüm üniversitelere dağıtmaya çalışılmış olsa da her ilden eşit sayıda gönüllü katılımcıya ulaşamamıştır.

Araştırmada kullanılan ölçekler açısından incelendiğinde, kapsamlı bir konu olan yakın partner şiddetini incelemek için bir demografik bilgi formu ve iki ölçek kullanılmıştır. Ölçeklerde yer alan maddelerin fazla sayıda olması, katılımcıların çalışmayı tamamlama süresini uzatmıştır. Bu sebeple, katılımcıların süre ilerledikçe motivasyonlarının azaldığı ve dikkatlerinin dağıldığı düşünülmektedir. Ayrıca ilişkide şiddet yaşantısı soruları direkt olarak ne sıklıkla şiddet türlerini yaşadıkları şeklinde sorulmuştur fakat özellikle psikolojik şiddetin ayırt edilmesi zor olabilir. Kişilerin konuya dair farkındalığının az olması veya ayırt etmenin zor olması sebebiyle katılımcıların gerçek yaşantıları tam olarak ölçülemediği olabilir. Buna ek olarak, çalışmada kullanılan ölçekler öz bildirim dayalıdır ve hassas bir konu olan partner şiddeti düşünüldüğünde, katılımcıların bazı soruları cevaplarken rahatsızlık hissedebileceği ve savunmacı bir tutum sergileyebileceği düşünülmektedir.

Çalışmada kullanılan tutum ölçeğindeki puanların yükselmesi, kişilerin ilişkilerinde yaşadığı şiddete yönelik kabullenici tutumun arttığını göstermektedir. Kişilerin partner şiddetine yönelik tutumları, ilişkide şiddeti uygulama veya maruz kalma durumlarına işaret etmektedir fakat bu çalışmada tutum puanlarının yükselişine göre kişilerin şiddeti uygulama veya maruz kalma açısından farkı tespit edilememektedir. Bu da araştırmanın önemli bir sınırlılığı olarak düşünülmektedir.

5.5. Gelecek Çalışmalar için Öneriler

Gelecek çalışmalarda, belirlenen ideal katılımcı sayısına ulaşılmasının araştırma sonuçlarındaki anlamlılığı arttırabileceği düşünülmektedir. Literatür incelenerek bu çalışmada yer almayan fakat erken dönem uyumsuz şemalar ve yakın partner şiddetine yönelik tutum ile bağlantılı olabilecek başka değişkenlerin de modele eklenebileceği düşünülmektedir.

Mevcut çalışmada, cinsiyete göre tutumların değiştiği ve kadınlarda terk edilme şeması ile erkeklerde hem terk edilme hem yüksek standartlar şemalarının yakın partner şiddetine yönelik kabul düzeylerini bağımsız olarak yordadığı bulunmuştur. Buradan yola çıkarak, gelecek çalışmalarda da cinsiyete göre şemaların farklılaşp farklılaşmadığı kontrol edilebilir.

Ayrıca, şiddet yaşantısı ölçülürken soruların daha detaylı ve dolaylı olarak sorulmasının yararlı olabileceği ve kişilerin savunmacı halini azaltabileceği düşünülmektedir. Direkt ve sıklık ölçen sorular yerine ilişkideki yaşantılar ile ilgili detaylı sorular kullanılarak katılımcıların yaşantıları ile ilgili daha doğru bilgi alınabilir.

Mevcut çalışmada ortaya çıkan erkeklerin kadınlara kıyasla partner şiddetine yönelik kabulünün fazla olduğu sonucu, cinsiyet rolleri ve konuya dair farkındalıkla ilişkilendirilmiştir. Buna göre, gelecek çalışmalarda cinsiyet rolleri ve farkındalık ile ilgili bilgi alınmasının bu konu ile ilgili daha belirleyici bulgular edinmek açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın, üniversite öğrencilerinin ilişkilerinde yaşanan şiddet açısından farkındalık kazandırmaya katkıda bulunacağı söylenebilmektedir. Ayrıca erken dönem uyumsuz şemalar ile yakın partner şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkiyi direkt incelemesi sebebiyle literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

6. SONUÇLAR

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerindeki erken dönem uyumsuz şemalar ile yakın partner şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişki incelenmiştir.

Çalışmada yer alan hipotezlerin birincisi; üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemalarının düzeyi ile yakın partner şiddetine yönelik tutum düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmasıdır. Sonuca bakıldığında; öğrencilerdeki şemaların varlığı ve şiddeti ile yakın partner şiddetine yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmanın ikinci hipotezi; üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemalarının düzeyi ile yakın partner şiddetine yönelik kabul düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olmasıdır. Sonuçlara göre; terk edilme, duygusal yoksunluk, kusurluluk/utanç, sosyal izolasyon, bağımlılık, başarısızlık, tehditler karşısında dayanıksızlık, onay arayıcılık, karamsarlık, duyguları bastırma ve yüksek standartlar şemalarının varlığı ile yakın partner şiddetine yönelik tutum puanları arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Fakat yetersiz özdenetim, cezalandırılma ve kendini feda şemaları ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre, kadınlarda terk edilme şemasının ve erkeklerde hem terk edilme hem de yüksek standartlar şemalarının yakın partner şiddetine yönelik tutumu bağımsız olarak etkilediği bulunmuştur. Yapılan analizlerde erkeklerin kadınlara kıyasla şiddete yönelik kabulü daha yüksek bulunmuştur. Ek olarak, güncel ilişkisi olan katılımcıların %1.8'i fiziksel şiddet, %10'u duygusal şiddet ve %2.4'ü cinsel şiddet yaşadığını belirtmiştir. Geçmiş ilişkilerin herhangi birinde öğrencilerin; %12.7'sinin fiziksel şiddet, %54.6'sının duygusal şiddet, %9.2'sinin cinsel şiddet yaşadığı bulunmuştur. Araştırmanın sonuçları, literatürle birlikte incelenerek tartışılmış ve zedelenmiş otonomi, kopukluk ve yüksek standartlar şema alanları ile yakın partner şiddeti kabulü arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortak sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Alford, B. A. ve Beck, A. T. (1997). *The integrative power of cognitive therapy*. New York: Guilford Press.
- Aslan, D., Vefikuluçay Yılmaz, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). *Ankara'da iki Hemşirelik Yüksekokulu'nun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi: HÜKSAM.
- Bandura, A. (1973). *Aggression: a social learning analysis*. Prentice Hall.
- Beck, A. T. (1967). *Depression: causes and treatment*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Breiding, M., Basile, K. C., Smith, S. G., Black, M. C. ve Mahendra, R. R. (2015). *Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements. Version 2.0*. National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Pearson.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim* (5.Baskı). Beykent Üniversitesi Yayınları.
- Niolon, P. H., Kearns, M., Dills, J., Rambo, K., Irving, S., Armstead, T. ve Gilbert, L. (2017). *Preventing intimate partner violence across the lifespan: a technical package of programs, policies, and practices*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, K. S. G. (2008). *Aile İçi şiddetle mücadele el kitabı. TC Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü*, 11-13.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2013) *Using Multivariate Statistics* (6.Baskı) Pearson.
- World Health Organization. (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence*. World Health Organization.
- World Health Organization. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. World Health Organization.
- World Health Organization. (2014). *Health care for women subjected to intimate partner violence or sexual violence: a clinical handbook*. World Health Organization.
- Young, J. E. (1990). *Cognitive therapy for personality disorders*. Professional Resources Press.
- Young, J. E. (1999). *Cognitive therapy for personality disorders: a schema-focused approach* (rev.ed.). Professional Resources Press.

Young, J.E., Klosko, J.S. ve Weishaar, M.E. (2003). *Şema terapi: uygulayıcı rehberi* (7.Baskı). Litera Yayıncılık.

Makaleler

- Akış, N., Korkmaz, N.H., Taneri, P.E., Özkaya, G. ve Güney, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 4(3), 294-300. doi:10.35232/estudamhsd.550913
- Ali, P. A. ve Naylor, P. B. (2013). Intimate partner violence: a narrative review of the feminist, social and ecological explanations for its causation. *Aggression and Violent Behavior*, 18(6), 611–619. doi:10.1016/j.avb.2013.07.009
- Ali, P. A., Dhingra, K. ve McGarry, J. (2016). A literature review of intimate partner violence and its classifications. *Aggression and violent behavior*, 31, 16-25. <http://doi.org/10.1016/j.avb.2016.06.008>
- Aloia, L. S. ve Solomon, D. H. (2013). Perceptions of verbal aggression in romantic relationships: the role of family history and motivational systems. *Western Journal of Communication*, 77(4), 411–423. doi:10.1080/10570314.2013.776098
- Anderson, J. F. ve Kras, K. (2007). Revisiting albert bandura's social learning theory to better understand and assist victims of intimate personal violence. *Women & Criminal Justice*, 17(1), 99–124. doi:10.1300/j012v17n01_05
- Anderson, K. L. (2002). Perpetrator or victim? relationships between intimate partner violence and well-being. *Journal of Marriage and Family*, 64(4), 851–863. doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00851.x
- Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126(5), 651–680. doi:10.1037/0033-2909.126.5.651
- Atmaca, S. ve Gençöz, T. (2016). Exploring revictimization process among Turkish women: The role of early maladaptive schemas on the link between child abuse and partner violence. *Child Abuse & Neglect*, 52, 85–93. doi:10.1016/j.chiabu.2016.01.004
- Ayyıldız, A.B. ve Taylan, H.H. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutumları: sakarya üniversitesi örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(86), 413-427. doi: 10.16992/asos.14577
- Babcock, J. C., Roseman, A., Green, C. E. ve Ross, J. M. (2008). Intimate partner abuse and PTSD symptomatology: examining mediators and moderators of the abuse-trauma link. *Journal of Family Psychology*, 22(6), 809–818. <https://doi.org/10.1037/a0013808>
- Bakos, D.S., Gallo, A.E. ve Wainer, R. (2015). Systematic review of the clinical effectiveness of schema therapy. *Contemporary Behavioral Health Care*. 1(1), 11-15. doi: 10.15761/CBHC.1000104

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Bell, K. M. ve Naugle, A. E. (2008). Intimate partner violence theoretical considerations: Moving towards a contextual framework. *Clinical Psychology Review*, 28(7), 1096–1107. doi:10.1016/j.cpr.2008.03.003
- Branch, K. A., Richards, T. N. ve Dretsch, E. C. (2013). An exploratory analysis of college students' response and reporting behavior regarding intimate partner violence victimization and perpetration among their friends. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(18), 3386–3399. doi:10.1177/0886260513504494
- Brown, G. A. (2004). Gender as a factor in the response of the law-enforcement system to violence against partners. *Sexuality and Culture*, 8(3-4), 3–139. doi:10.1007/s12119-004-1000-7
- Bryant, S. A. ve Spencer, G. A. (2003). University students' attitudes about attributing blame in domestic violence. *Journal of Family Violence*, 18(6), 369–376. doi:10.1023/a:1026205817132
- Capaldi, D. M., Kim, H. K. ve Shortt, J. W. (2007). Observed initiation and reciprocity of physical aggression in young, at-risk couples. *Journal of Family Violence*, 22(2), 101–111. doi:10.1007/s10896-007-9067-1
- Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W. ve Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner Abuse*, 3(2), 231–280. doi:10.1891/1946-6560.3.2.231
- Cappell, C. ve Heiner, R. B. (1990). The intergenerational transmission of family aggression. *Journal of Family Violence*, 5(2), 135–152. doi:10.1007/bf00978516
- Carlson, B. E. ve Worden, A. P. (2005). Attitudes and beliefs about domestic violence: results of a public opinion survey. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(10), 1197–1218. doi:10.1177/0886260505278530
- Coker, A. L., Davis, K. E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H. M. ve Smith, P. H. (2002). Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. *American Journal of Preventive Medicine*, 23(4), 260–268. doi:10.1016/s0749-3797(02)00514-7
- Copp, J. E., Giordano, P. C., Longmore, M. A. ve Manning, W. D. (2016). The development of attitudes toward intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(7), 1-31. doi:10.1177/0886260516651311
- Corral, C. ve Calvete, E. (2014). Early maladaptive schemas and personality disorder traits in perpetrators of intimate partner violence. *Spanish Journal of Psychology*, 17, e1, 1-10. doi:10.1017/sjp.2014.1
- Crawford, E. ve Wright, M. O. (2007). The impact of childhood psychological maltreatment on interpersonal schemas and subsequent experiences of relationship aggression. *Journal of Emotional Abuse*, 7(2), 93–116. doi:10.1300/j135v07n02_06
- Demaris, A. ve Kaukinen, C. (2005). Violent victimization and women's mental and physical health: evidence from a national sample. *Journal of Research in Crime*

- and Delinquency*, 42(4), 384–411. doi:10.1177/0022427804271922
- Dowd, E. T., Clen, S. L. ve Arnold, K. D. (2010). The specialty practice of cognitive and behavioral psychology. *Professional Psychology: Research and Practice*, 41(1), 89–95. doi:10.1037/a0018321
- Duman, N. (2019). Yetişkin psikolojik istismarını tanımak. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 33-43. <https://doi.org/10.24289/ijsser.478248>
- Fincham, F. D., Cui, M., Braithwaite, S. ve Pasley, K. (2008). Attitudes toward intimate partner violence in dating relationships. *Psychological Assessment*, 20(3), 260–269. doi:10.1037/1040-3590.20.3.260
- Flood, M. ve Pease, B. (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, Violence, & Abuse*, 10(2), 125–142. doi:10.1177/1524838009334131
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A., Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. H. (2006). Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *The Lancet*, 368(9543), 1260–1269. doi:10.1016/s0140-6736(06)69523-8
- Gay, L. E., Harding, H. G., Jackson, J. L., Burns, E. E. ve Baker, B. D. (2013). Attachment style and early maladaptive schemas as mediators of the relationship between childhood emotional abuse and intimate partner violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 22(4), 408–424. doi:10.1080/10926771.2013.775982
- Giesen-Bloo, J., van Dyck, R., Spinhoven, P., van Tilburg, W., Dirksen, C., van Asselt, T. ve Arntz, A. (2006). Outpatient Psychotherapy for Borderline Personality Disorder. *Archives of General Psychiatry*, 63(6), 649. doi:10.1001/archpsyc.63.6.649
- Giordano, P. C., Soto, D. A., Manning, W. D. ve Longmore, M. A. (2010). The characteristics of romantic relationships associated with teen dating violence. *Social Science Research*, 39(6), 863–874. doi:10.1016/j.ssresearch.2010.03
- Glick, P., Sakalli-Ugurlu, N., Ferreira, M. C. ve Souza, M. A. de. (2002). Ambivalent sexism and attitudes toward wife abuse in turkey and brazil. *Psychology of Women Quarterly*, 26(4), 292–297. doi:10.1111/1471-6402.t01-1-00068
- Gover, A. R., Kaukinen, C. ve Fox, K. A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(12), 1667–1693. doi:10.1177/0886260508314330
- Harned, M. S. (2002). A multivariate analysis of risk markers for dating violence victimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(11), 1179–1197. doi:10.1177/088626002237401
- Hassija, C. M., Robinson, D., Silva, Y. ve Lewin, M. R. (2017). Dysfunctional parenting and intimate partner violence perpetration and victimization among college women: the mediating role of schemas. *Journal of Family Violence*, 33(1), 65–73. doi:10.1007/s10896-017-9942-3
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–

524. doi:10.1037/0022-3514.52.3.511

- Henderson, A. J. Z., Bartholomew, K., Trinke, S. J. ve Kwong, M. J. (2005). When loving means hurting: an exploration of attachment and intimate abuse in a community sample. *Journal of Family Violence*, 20(4), 219–230. doi:10.1007/s10896-005-5985-y
- Herrero, J., Rodríguez, F. J. ve Torres, A. (2016). Acceptability of partner violence in 51 societies. *Violence Against Women*, 23(3), 351–367. doi:10.1177/1077801216642870
- Holtzworth-Munroe, A. (2005). Male versus female intimate partner violence: putting controversial findings into context. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1120–1125. doi:10.1111/j.1741-3737.2005.00203.x
- J. Park, C. (2015). Intimate partner violence: An application of attachment theory. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 26(5), 488–497. doi:10.1080/10911359.2015.1087924
- Kaplan, B. (2020). Şiddetin toplumsal taşıyıcısı olarak flört şiddeti: ankara örneği. *Kent Akademisi*, 13(3), 526-538. <https://doi.org/10.35674/kent.722338>.
- Karabacak, A. ve Kodan Çetinkaya, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-21. doi: 10.17719/jisr.20185639036
- Karabacak-Çelik, A. ve Balcı-Çelik, S. (2022). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin yordanmasında ego durumları ve erken dönem uyumsuz şemaların rolünün incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(3), 911-929. <https://doi.org/10.37217/tebd.1038390>
- Karakurt, G. ve Silver, K. E. (2013). Emotional abuse in intimate relationships: the role of gender and age. *Violence Vict*, 28(5), 804-821. doi: 10.1891/0886-6708.vv-d-12-00041
- Karatay, M., Karatay, G., Baş, N.G. ve Baş, K. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *Sted*, 27(1), 62-71.
- Kepir-Savoly, D.D., Ulaş, Ö., ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 173-183.
- Kılınçer, A. S. ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(42), 160-172.
- Kolbe, V. ve Büttner, A. (2020). Domestic violence against men – prevalence and risk factors. *Dtsch Arztebl Int*, 117(31-32), 534-541. doi: 10.3238/arztebl.2020.0534
- Köse-Karaca, B. ve Gürsoy, M. (2019). Mükemmeliyetçiliği şema terapiyle ele almak: bir vaka üzerinden anlatım. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(3), 312-333. doi: 10.31682/ayna.558846
- Kul, S. (2014). Uygun istatistiksel test seçim kılavuzu/guideline for suitable statistical test selection. *Plevra Bülteni*, 8(2), 26-29.

- Lee, M., Reese-Weber, M. ve Kahn, J. H. (2013). Exposure to family violence and attachment styles as predictors of dating violence perpetration among men and women. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(1), 20–43. doi:10.1177/0886260513504644
- Leen, E., Sorbring, E., Mawer, M., Holdsworth, E., Helsing, B. ve Bowen, E. (2013). Prevalence, dynamic risk factors and the efficacy of primary interventions for adolescent dating violence: An international review. *Aggression and violent behavior*, 18(1), 159-174. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2012.11.015>
- Lewis, S. F. ve Fremouw, W. (2001). Dating violence. *Clinical Psychology Review*, 21(1), 105–127. doi:10.1016/s0272-7358(99)00042-2
- Lichter, E. L. ve McCloskey, L. A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology of Women Quarterly*, 28(4), 344–357. doi:10.1111/j.1471-6402.2004.00151.x
- Luthra, R. ve Gidycz, C. A. (2006). Dating violence among college men and women. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(6), 717–731. doi:10.1177/0886260506287312
- Makepeace, J. M. (1981). Courtship violence among college students. *Family Relations*, 30(1), 97. doi:10.2307/584242
- Makepeace, J. M. (1986). Gender differences in courtship violence victimization. *Family Relations*, 35(3), 383. doi:10.2307/584365
- McKee, M., Roring, S., Winterowd, C. ve Porras, C. (2012). The relationship of negative self-schemas and insecure partner attachment styles with anger experience and expression among male batterers. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(13), 2685–2702. doi:10.1177/0886260512436395
- Mihçioğur, S. ve Akın, A. (2015). Flört şiddeti – “şiddet’li sevgi”. *Sağlık ve Toplum*, 25(2),9-14.
- Miller, E. ve McCaw, B. (2019). Intimate partner violence. *New England Journal of Medicine*, 380(9), 850-857. <http://doi.org/10.1056/NEJMra1807166>
- Murray, C. E. ve Kardatzke, K. N. (2007). Dating violence among college students: key issues for college counselors. *Journal of College Counseling*, 10(1), 79–89. doi:10.1002/j.2161-1882.2007.tb00008.x
- Nabors, E. L. (2009). Drug use and intimate partner violence among college students: an in-depth exploration. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(6), 1043–1063. doi:10.1177/0886260509340543
- O’Keefe, M. ve Treister, L. (1998). Victims of dating violence among high school students. *Violence Against Women*, 4(2), 195–223. doi:10.1177/1077801298004002005
- Offenhauer, P. ve Buchalter, A. (2011). *Teen dating violence: a literature review and annotated bibliography*. <http://doi.org/10.1037/E726412011-001>
- Overall, N. C., Sibley, C. G. ve Tan, R. (2011). The costs and benefits of sexism: Resistance to influence during relationship conflict. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 271–290. doi:10.1037/a0022727

- Özdere, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 95(95), 314-331. doi:10.16992/ASOS.15167
- Paim, K.C. ve Falcke, D. (2018). The experiences in the family of origin and the early maladaptive schemas as predictors of marital violence in men and women. *Análise Psicológica*, 36(3), 279-293. doi:10.14417/ap.1242
- Pilkington, P. D., Noonan, C., May, T., Younan, R. ve Holt, R. A. (2021). Early maladaptive schemas and intimate partner violence victimization and perpetration: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 28(5), 1030-1042. doi:10.1002/cpp.2558
- Reitzel-Jaffe, D., & Wolfe, D. A. (2001). Predictors of relationship abuse among young men. *Journal of Interpersonal Violence*, 16(2), 99–115. doi:10.1177/088626001016002001
- Robertson, K. ve Murachver, T. (2009). Attitudes and attributions associated with female and male partner violence. *Journal of Applied Social Psychology*, 39(7), 1481–1512. doi:10.1111/j.1559-1816.2009.00492.x
- Schwartz, J. P., Hage, S. M., Bush, I. ve Burns, L. K. (2006). Unhealthy parenting and potential mediators as contributing factors to future intimate violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 7(3), 206–221. doi:10.1177/1524838006288932
- Shorey, R. C., Cornelius, T. L. ve Bell, K. M. (2008). A critical review of theoretical frameworks for dating violence: Comparing the dating and marital fields. *Aggression and Violent Behavior*, 13(3), 185–194. doi:10.1016/j.avb.2008.03.003
- Shorey, R. C., Stuart, G. L. ve Cornelius, T. L. (2011). Dating violence and substance use in college students: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 16(6), 541–550. doi:10.1016/j.avb.2011.08.003
- Simon, R.T., Anderson, M., Thompson, M.P., Crosby, A.E., Shelley, G. ve Sacks, J.J. (2001). Attitudinal acceptance of intimate partner violence among u.s. adults. *Violence and Victims*, 16(2), 115-26. doi:10.1891/0886-6708.16.2.115
- Simons, L. G., Burt, C. H. ve Simons, R. L. (2008). A test of explanations for the effect of harsh parenting on the perpetration of dating violence and sexual coercion among college males. *Violence and Victims*, 23(1), 66–82. doi:10.1891/0886-6708.23.1.66
- Smith, B. A., Thompson, S., Tomaka, J., & Buchanan, A. C. (2005). development of the intimate partner violence attitude scales (ipvas) with a predominantly mexican american college sample. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 27(4), 442–454. doi:10.1177/0739986305281233
- Smith, D. M. ve Donnelly, J. (2000). Adolescent dating violence: A multi-systemic approach of enhancing awareness in educators, parents, and society. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 21(1), 53-64. http://doi.org/10.1300/J005v21n01_04.
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A. ve Çakır, Z. (2009). Assessment of early maladaptive schemas: a psychometric study of the turkish young schema questionnaire -short form-3. *Turkish Journal of Psychiatry*, 20(1), 75-84.
- Stewart, D. E., MacMillan, H. ve Wathen, N. (2013). Intimate partner violence. *The*

- Canadian Journal of Psychiatry*, 58(6), 1-15.
<http://doi.org/10.1177/0706743713058006001>
- Straus, M. A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10(7), 790–811. <https://doi.org/10.1177/1077801204265552>
- Stuart, G. L., Meehan, J. C., Moore, T. M., Morean, M., Hellmuth, J. ve Follansbee, K. (2006). Examining a conceptual framework of intimate partner violence in men and women arrested for domestic violence. *Journal of Studies on Alcohol*, 67(1), 102–112. doi:10.15288/jsa.2006.67.102
- Stuart, G. L., Moore, T. M., Hellmuth, J. C., Ramsey, S. E. ve Kahler, C. W. (2006). Reasons for Intimate Partner Violence Perpetration Among Arrested Women. *Violence Against Women*, 12(7), 609–621. doi:10.1177/1077801206290173
- Şenkal Ertürk, İ., Kahya, Y. ve Gör, N. (2018). Childhood emotional maltreatment and aggression: the mediator role of the early maladaptive schema domains and difficulties in emotion regulation. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 29(2), 1–19. doi:10.1080/10926771.2018.1541493
- Tarı Selçuk, K., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 302-308. doi: 10.31067/0.2018.29
- Taşkale, N. ve Soygüt, G. (2016). Risk Factors for Women's Intimate Partner Violence Victimization: An Examination from the Perspective of the Schema Therapy Model. *Journal of Family Violence*, 32(1), 3–12. doi:10.1007/s10896-016-9855-6
- Taylor, C. D. J., Bee, P. ve Haddock, G. (2016). Does schema therapy change schemas and symptoms? A systematic review across mental health disorders. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 90(3), 456–479. doi:10.1111/papt.12112
- Toplu Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & Fincham, F. D. (2016). Intimate partner violence in turkey: the turkish intimate partner violence attitude scale-revised. *Journal of Family Violence*, 32(3), 349–356. doi:10.1007/s10896-016-9852-9
- Tussey, B. E., Tyler, K. A. ve Simons, L. G. (2018). Poor parenting, attachment style, and dating violence perpetration among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5-6), 1-20. doi:10.1177/0886260518760017
- Türk, B. ve Tekin, A. (2018). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turaz Akademi*, (85-91).
- Waltermaurer, E. (2012). Public justification of intimate partner violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 13(3), 167–175. doi:10.1177/1524838012447699
- Waters, E., Posada, G., Crowell, J. ve Lay, K. L. (1993). *Is attachment theory ready to contribute to our understanding of disruptive behavior problems? Development and Psychopathology*, 5(1-2), 215. doi:10.1017/s0954579400004351

Wekerle, C. (1999). Dating violence in mid-adolescence Theory, significance, and emerging prevention initiatives. *Clinical Psychology Review*, 19(4), 435–456. doi:10.1016/s0272-7358(98)00091-9

Tezler

Baltalarlı, N. (2020). *Flört şiddetinin şema terapi modeline göre incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi], İstanbul Şehir Üniversitesi.

Toplu Demirtaş, E. (2015). *Psychological aggression perpetration among dating college students: the interplay of societal, parental and personal factors* [Doktora Tezi]. Middle East Technical University.

Yalçıntaş, M. (2019). *Fen bilimleri öğretiminde kuantum öğrenme modeli kullanmanın ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin akademik merak, kaygı, özyeterlik ve başarı düzeylerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Web Sayfaları

Toplu, E., & Sümer, Z. (2011, 10, 03). *Flört ilişkisinde şiddetin yaygınlığı ve türleri*. National Conference on Guidance and Psychological Counseling, İzmir, Türkiye. <https://hdl.handle.net/11511/84269> adresinden 5 Nisan 2023 tarihinde alınmıştır.

National Center for Injury Prevention and Control. (2022). *Fast facts: preventing intimate partner violence*. https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/ipv/IPV-factsheet_2022.pdf adresinden 17 Mayıs 2023 tarihinde alınmıştır.

Bricker, D.C. ve Young, J.E. (2012). A client's guide to schema therapy. *Schema Therapy Institute*. <https://www.davidbricker.com/> adresinden 10 Nisan 2023 tarihinde alınmıştır.

EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli katılımcı,

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile flört şiddeti kabulü arasındaki ilişkiyi incelenmek üzere hazırlanmıştır. Bu tez çalışması, Dr. Cumhuriyet Avcil danışmanlığında Nazlı Ece Çakılkaya tarafından yürütülmektedir. Araştırmada toplanan bilgiler, Antalya Bilim Üniversitesi bünyesinde Klinik Psikoloji alanında yapılan yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Çalışmanın amacına ulaşması için bütün soruları eksiksiz şekilde ve size en uygun olan yanıtları içtenlikle vererek cevaplamanız gerekmektedir. Araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama ve katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına sahiptir. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelmektedir.

Çalışma ile ilgili sorularınız için araştırmacı Nazlı Ece Çakılkaya'ya e-mail adresinden ulaşabilirsiniz.

Araştırma ile ilgili bilgileri okudum ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak istiyorum.

Kabul ediyorum.

EK 2. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Yaşınız:

3. Okulunuzun adı:

4. Anneniz:

Hayatta

Hayatta değil

5. Babanız:

Hayatta

Hayatta değil

6. Anne – baba hayatta ise:

Birlikte

Ayrı

7. Anne- babanın eğitim derecesi:

İlköğretim

Lise

Üniversite

Yüksek Lisans

Doktora

8. Ailenizin gelir düzeyi hangi gruba girebilir?

Alt

Orta

Yüksek

9. Kaç kardeşiniz var?

10. Nerede yaşıyorsunuz?

- Evde-yalnız Evde-arkadaşla
 Aileyle Öğrenci yurdunda
Diğer.....

11. Geçmişte psikolojik bir rahatsızlık tanısı aldınız mı?

- Evet
 Hayır

12. Şu anda psikolojik bir rahatsızlığınız var mı? Varsa hangisi olduğunu belirtiniz.

- Evet
 Hayır
.....

13. Psikiyatrik bir ilaç kullanıyor musunuz?

- Geçmişte kullandım
 Kullanmıyorum
 Kullanıyorum

14. Hiç psikoterapi aldınız mı?

- Şu anda psikoterapi sürecindeyim
 Geçmişte psikoterapi aldım
 Hiç almadım

15. Ailenizde fiziksel/duygusal şiddet yaşanır mı?

- Evet her zaman
 Sık sık
 Nadiren
 Hayır hiçbir zaman

16. Hayatınızda kaç romantik ilişki deneyiminiz oldu?

17. Şu anda ilişki durumunuz nedir?

- İlişkim var
- İlişkim yok
- Karmaşık

18. İlişkiniz varsa kaç aydır birliktesiniz?

19. Ne sıklıkla alkol kullanırsınız?

Her gün	Haftada 2-3 kez	Ayda 2-3 kez	Nadiren	Hiç
☐	☐	☐	☐	☐

20. Ne sıklıkla uyuşturucu madde kullanırsınız?

Her gün	Haftada 2-3 kez	Ayda 2-3 kez	Nadiren	Hiç
☐	☐	☐	☐	☐

21. Şu anki ilişkinizde ne sıklıkla kavga edersiniz?

Her gün	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Hiç
☐	☐	☐	☐

22. Partnerinizle uzun süreli küslükleriniz olur mu?

Evet	Hayır	Arada bir
☐	☐	☐

23. Partnerinizin sizi cezalandırmak için iletişimi kestiğini düşünür müsünüz?

Evet her zaman	Sık sık	Nadiren	Hayır hiçbir zaman
☐	☐	☐	☐

24. Geçmişteki bir ilişkinizde partnerinizin size fiziksel şiddet uyguladığı oldu mu?

- Evet
- Hayır

25. Şu anki ilişkinizde partnerinizin size fiziksel şiddet uyguladığı oldu mu?

- Evet

Hayır

26. Geçmişteki bir ilişkinizde partnerinizin size duygusal şiddet uyguladığını düşünüyor musunuz?

Evet Hayır Emin değilim

27. Şu anki partnerinizin size duygusal şiddet uyguladığını düşünüyor musunuz?

Evet Hayır Emin değilim

28. Geçmişteki ilişkilerinizde cinsel anlamda şiddet gördüğünüzü düşünüyor musunuz?

Düşünüyorum Düşünmüyorum Emin değilim Cinsellik yaşamıyorum

29. Şu anki romantik ilişkinizde cinsel şiddet gördüğünüzü düşünüyor musunuz?

Düşünüyorum Düşünmüyorum Emin değilim Cinsellik yaşamıyorum

EK 3. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği – Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG)

1. Kesinlikle katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle katılıyorum

Lütfen her bir ifadeyle ne derece hemfikir olduğunuzu yukarıda verilen derecelendirmeyi kullanarak belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Partnerimin bana karşı cinsten biri ile konuşmamamı söylemesi gururumu okşar.	1	2	3	4	5
2. Partnerimin günün her dakikası ne yaptığımı sorması hoşuma gitmez.	1	2	3	4	5
3. Yanlış şeyler yaptığımda partnerimi suçlamakta bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
4. Partnerimin sırfbenikıskandırmak için yaptığı şeylerumursamam.	1	2	3	4	5
5. Başkalarıyla bir şeyler yapmamı engellemeye çalışan bir partnerle ilişki sürdürmem.	1	2	3	4	5
6. Partnerim beni incitmediği sürece “tehditlerini” mazurgörürüm.	1	2	3	4	5
7. Şiddetli bir tartışma sırasında partnerimi incitmek için onun geçmişinden bir şeyleri gündeme getirmekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5

8. Partnerimin başkalarıyla bir şeyler yapmasını asla engellemeye çalışmam.	1	2	3	4	5
9.Partnerimikıskandırmanınilişkimizeiyi geldiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
10.Partneriminbaşkalarınınönünde beni aşağılamasınıçokbüyükbirsorunolarak görmem.	1	2	3	4	5
11. Partnerime, karşı cinsten biriyle konuşmamasını söylemekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
12.Partneribıçakyardatabancaylatehdit etmek asla uygun değildir.	1	2	3	4	5
13.Partnerimeaiterhangibirşeyezarar vermenin yanlış olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
14. Partneri tekmelemek ısırarak ya da yumruklamak uygundur.	1	2	3	4	5
15. Partnerimin yaptığı yanlış şeyler için suçu üstlenmekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
16. Şiddetli bir tartışma sırasında partnerimi kasıtlı olarak incitmek için bir şeyler söylemekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
17. Bir kişinin partnerine bir nesneyle vurması ya da vurmaya çalışması asla uygun değildir.	1	2	3	4	5

EK 4. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3

Yönerge: Aşğıda, kişilerin kendilerini tanımlarken kullandıkları ifadeler sıralanmıştır. Lütfen her bir ifadeyi okuyunuz ve sizi ne kadar iyi tanımladığına karar veriniz. Emin olamadığınız sorularda neyin doğru olabileceğinden çok, sizin duygusal olarak ne hissettiğimize dayanarak cevap veriniz.

Bir kaç soru, anne babanızla ilişkiniz hakkındadır. Eğer biri veya her ikisi şu anda yaşamıyorlarsa, bu soruları o veya onlar hayatta iken ilişkinizi göz önüne alarak cevaplandırınız.

1 den 6'ya kadar olan seçeneklerden sizi tanımlayan en yüksek şıkkı seçerek her sorudan önce yer alan boşluğa yazınız.

Derecelendirme:

- 1- Benim için tamamıyla yanlış
- 2- Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3- Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4- Benim için orta derecede doğru
- 5- Benim için çoğunlukla doğru
- 6- Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

1. _____Bana bakan, benimle zaman geçiren, başıma gelen olaylarla gerçekten ilgilenen kimsem olmadı.
2. _____Beni terkedeceklerinden korktuğum için yakın olduğum insanların peşini bırakmam.
3. _____İnsanların beni kullandıklarını hissediyorum
4. _____ Uyumsuzum.
5. _____ Beğendiğim hiçbir erkek/kadın, kusurlarımı görürse beni sevmez.
6. _____İş (veya okul) hayatımda neredeyse hiçbir şeyi diğer insanlar kadar iyi yapamıyorum
7. _____ Günlük yaşamımı tek başıma idare edebilme becerisine sahip olduğumu hissetmiyorum.
8. _____ _Kötü bir şey olacağı duygusundan kurtulamıyorum.
9. _____ Anne babamdan ayrılmayı, bağımsız hareket edebilmeyi, yaşıtılarım kadar, başaramadım.
10. _____ Eğer istediğimi yaparsam, başımı derde sokarım diye düşünürüm.
11. _____ Genellikle yakınlarıma ilgi gösteren ve bakan ben olurum.

12. ____ Olumlu duygularımı diğerlerine göstermekten utanırım (sevdiğimi, önemseddiğimi göstermek gibi).

13. ____ Yaptığım çoğu şeyde en iyi olmalıyım; ikinci olmayı kabullenemem.

14. ____ Diğer insanlardan bir şeyler istediğimde bana “hayır” denilmesini çok zor kabullenirim.

15. ____ Kendimi sıradan ve sıkıcı işleri yapmaya zorlayamam.

16. ____ Paramın olması ve önemli insanlar tanıyor olmak beni değerli yapar.

17. ____ Her şey yolunda gidiyor görünse bile, bunun bozulacağını hissederim.

18. ____ Eğer bir yanlış yaparsam, cezalandırılmayı hak ederim.

19. ____ Çevremde bana sıcaklık, koruma ve duygusal yakınlık gösteren kimsem yok.

20. ____ Diğer insanlara o kadar muhtacım ki onları kaybedeceğim diye çok endişeleniyorum.

21. ____ İnsanlara karşı tedbiri elden bırakamam yoksa bana kasıtlı olarak zarar vereceklerini hissederim.

22. ____ Temel olarak diğer insanlardan farklıyım.

23. ____ Gerçek beni tanırlarsa beğendiğim hiç kimse bana yakın olmak istemez.

24. _____ İşleri halletmede son derece yetersizim.
25. _____ Gündelik işlerde kendimi başkalarına bağımlı biri olarak görüyorum.
26. _____ Her an bir felaket (doğal, adli, mali veya tıbbi) olabilir diye hissediyorum.
27. _____ Annem, babam ve ben birbirimizin hayatı ve sorunlarıyla aşırı ilgili olmaya eğilimliyiz.
28. _____ Diğer insanların isteklerine uymaktan başka yolum yokmuş gibi hissediyorum; eğer böyle yapmazsam bir şekilde beni reddederler veya intikam alırlar.
29. _____ Başkalarını kendimden daha fazla düşündüğüm için ben iyi bir insanım.
30. _____ Duygularımı diğerlerine açmayı utanç verici bulurum.
31. _____ En iyisini yapmalıyım, “yeterince iyi” ile yetinemem.
32. _____ Ben özel biriyim ve diğer insanlar için konulmuş olan kısıtlamaları veya sınırları kabul etmek zorunda değilim.
33. _____ Eğer hedefime ulaşamazsam kolaylıkla yılgınlığa düşer ve vazgeçerim.
34. _____ Başkalarının da farkında olduğu başarılar benim için en değerlisidir.
35. _____ İyi bir şey olursa, bunu kötü bir şeyin izleyeceğinden endişe ederim.

36. _____ Eğer yanlış yaparsam, bunun özürü yoktur.
37. _____ Birisi için özel olduğumu hiç hissetmedim.
38. _____ Yakınlarımla beni terk edeceği ya da ayrılacağından endişe duyarım
39. _____ Herhangi bir anda birileri beni aldatmaya kalkışabilir.
40. _____ Bir yere ait değilim, yalnızım.
41. _____ Başkalarının sevgisine, ilgisine ve saygısına değer bir insan değilim.
42. _____ İş ve başarı alanlarında birçok insan benden daha yeterli.
43. _____ Doğru ile yanlış birbirinden ayırmakta zorlanırım.
44. _____ Fiziksel bir saldırıya uğramaktan endişe duyarım.
45. _____ Annem, babam ve ben özel hayatımız birbirimizden saklarsak, birbirimizi aldatmış hisseder veya suçluluk duyarız
46. _____ İlişkilerimde, diğer kişinin yönlendirici olmasına izin veririm.
47. _____ Yakınlarımla o kadar meşgulüm ki kendime çok az zaman kalıyor.

48. _____ İnsanlarla beraberken içten ve cana yakın olmak benim için zordur.
49. _____ Tüm sorumluluklarımı yerine getirmek zorundayım.
50. _____ İsteddiğimi yapmaktan alıkonulmaktan veya kısıtlanmaktan nefret ederim.
51. _____ Uzun vadeli amaçlara ulaşabilmek için şu andaki zevklerimden fedakarlık etmekte zorlanırım
52. _____ Başkalarından yoğun bir ilgi görmezsem kendimi daha az önemli hissederim.
53. _____ Yeterince dikkatli olmazsanız, neredeyse her zaman bir şeyler ters gider.
54. _____ Eğer işimi doğru yapmazsam sonuçlara katlanmam gerekir.
55. _____ Beni gerçekten dinleyen, anlayan veya benim gerçek ihtiyaçlarım ve duygularımı önemseyen kimsem olmadı.
56. _____ Önem verdiğim birisinin benden uzaklaştığını sezersem çok kötü hissederim.
57. _____ Diğer insanların niyetleriyle ilgili oldukça şüpheliyimdir.
58. _____ Kendimi diğer insanlara uzak veya kopmuş hissediyorum.
59. _____ Kendimi sevilebilecek biri gibi hissetmiyorum.
60. _____ İş (okul) hayatımda diğer insanlar kadar yetenekli değilim.

61. _____ Gündelik işler için benim kararlarım güvenilemez.
62. _____ Tüm paramı kaybedip çok fakir veya zavallı duruma düşmekten endişe duyarım.
63. _____ Çoğunlukla annem ve babamın benimle iç içe yaşadığını hissediyorum- Benim kendime ait bir hayatım yok.
64. _____ Kendim için ne istediğimi bilmediğim için daima benim adıma diğer insanların karar vermesine izin veririm.
65. _____ Ben hep başkalarının sorunlarını dinleyen kişi oldum.
66. _____ Kendimi o kadar kontrol ederim ki insanlar beni duygusuz veya hissiz bulurlar.
67. _____ Başarmak ve bir şeyler yapmak için sürekli bir baskı altındayım.
68. _____ Diğer insanların uyduğu kurallara ve geleneklere uymak zorunda olmadığımı hissediyorum.
69. _____ Benim yararına olduğunu bilsem bile hoşuma gitmeyen şeyleri yapmaya kendimi zorlayamam.
70. _____ Bir toplantıda fikrimi söylediğimde veya bir topluluğa tanıtıldığımda onaylanılmayı ve takdir görmeyi isterim.
71. _____ Ne kadar çok çalışırsam çalışayım, maddi olarak iflas edeceğimden ve

neredeşye her Őeyimi kaybedeceğimden endişe ederim.

72. _____ Neden yanlış yaptığımın önemi yoktur; eğer hata yaptıysam sonucuna da katlanmam gerekir.

73. _____ Hayatımda ne yapacağımı bilmediğim zamanlarda uygun bir öneride bulunacak veya beni yönlendirecek kimsem olmadı.

74. _____ İnsanların beni terk edeceği endiŐesiyle bazen onları kendimden uzaklaŐtırırım.

75. _____ Genellikle insanların asıl veya art niyetlerini araŐtırırım.

76. _____ Kendimi hep grupların dışında hissederim.

77. _____ Kabul edilemeyecek pek çok özelliğim yüzünden insanlara kendimi açamıyorum veya beni tam olarak tanımlarına izin vermiyorum.

78. _____ İŞ (okul) hayatımda diğer insanlar kadar zeki değilim.

79. _____ Ortaya çıkan gündelik sorunları çözebilme konusunda kendime güvenmiyorum.

80. _____ Bir doktor tarafından herhangi bir ciddi hastalık bulunmamasına rağmen bende ciddi bir hastalığın geliŐmekte olduğu endiŐesine kapılıyorum.

81. _____ Sık sık annemden babamdan ya da eŐimden ayrı bir kimliğimin olmadığını hissediyorum.

82. _____ Haklarıma saygı duyulmasını ve duygularımın hesaba katılmasını istemekte çok zorlanıyorum.

83. _____Başkaları beni, diğerleri için çok, kendim için az şey yapan biri olarak görüyorlar.

84. _____ Diğerleri beni duygusal olarak soğuk bulurlar.

85. _____ Kendimi sorumluluktan kolayca sıyırıyorum veya hatalarım için gerekçe bulamıyorum.

86. _____ Benim yaptıklarımın, diğer insanların katkılarından daha önemli olduğunu hissediyorum.

87. _____ Kararlarıma nadiren sadık kalabilirim.

88. _____ Bir dolu övgü ve iltifat almam kendimi değerli birisi olarak hissetmemi sağlar.

89. _____ Yanlış bir kararın bir felakete yol açabileceğinden endişe ederim.

90. _____ Ben cezalandırılmayı hakeden kötü bir insanım.

EK 5. Etik Kurul Onay Formu

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Karar No:	SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULUKARARLARI	Karar
------------------	---	--------------

Antalya Bilim Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Prof. Dr. Ömer TURUNÇ'un başkanlığında toplandı. Yapılan toplantıda aşağıdaki kararlar alındı.

1. Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Nazlı Ece ÇAKILKAYA tarafından Etik Kurulumuza sunulan “Üniversite Öğrencilerinde Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Flört Kabulü ile İlişkisi” başlıklı çalışmada kullanılacak ölçme aracının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucaya ait olmak üzere, Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'ne uygun olduğunun kabulü ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, sonucun Nazlı Ece ÇAKILKAYA'ya bildirilmek üzere Rektörlük Makamına arzına katılanların oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Ömer TURUNÇ Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Yusuf Mehmet ÖRNEK Etik Kurul Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. İbrahim Sani MERT Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mesut UYAR Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mehmet YUMRU Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Fatma Bike KOCAOĞLU Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. A. Nizamettin AKTAY Etik Kurul Üyesi

KATILMADI